Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 85 | Łódź, Wtorek, 9 kwietnia 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, ו' ניסן תרצ"ה | № 85

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

געגען היטלער'ס פארשלאגען אין די ענגלישע רעגירונג

ענגלישער קאבינעט אויסגעהערט בעריכטען פון מיניסטער אידען'ס רייזע קיין מאסקווע, ווארשא און פראג. — בעשלוסען פון ענגלישע רעגירונג ווערן געהאלטען בסוד. — דייטשער אמבאסאדאר ביים מיניסטער סיימאן. — מיניסטער סיימאן'ס ערקלערונג

לאנדאן, 8 (ספ. טעל.)
היינט פארמיטאג האט דער ענגלישער קאבינעט אפגעהאלטען א זיצונג אויף וועלכער עס זענען אפגעגעבען געווארען בעריכטען וועגען אידען'ס רייזע קיין מאסקווע, ווארשא און פראג.

די בעשלוסען פון דער רעגירונג ווערען געהאלטען בסוד.

עס איז אבער געלונגען זיך צו דערוויסען, אז די ענגלישע רעגירונג האט אנגענומען א נעגאטיווע שטעלונג צו היטלער'ס פארשלאגען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז דער דייטשער אמבאסאדאר באראן פאן העש געקומען נאכמיטאג צופאהרען אין ענגלישען פארלאמענט און דארט האט איהם אויפגענומען מיניסטער סיימאן.

זייער געשפרעך האט געדויערט 20 מינוט. מיניסטער סיימאן האט דעם דייטשען אמבאסאדאר בעקענט מיט דער נעגאטיווער שטעלונג פון ענגלישען קאבינעט צו היטלער'ס פארשלאגען.

די ענגלישע רעגירונג האט אנערקענט היטלער'ס פארשלאגען פאר פולשטענדיג נישט גענוגענד און אז זיי גיבען אפילו נישט קיין יסוד אויף דיסקוסיע.

ספעציעלע זיצונג פון דער אגודה אין ווארשא

וועגען לאדזער שטאט-ראט

ווארשא, 8 (טעלעפאניש)
די פאליטישע קאמיסיע ביי דער אגודה האט אפ געהאלטען א ספעציעלע זיצונג וועגען לאדזער שטאט ראט.

דעפ. מינצבערג האט געשטעלט די פראגע, צי עס וואלט נישט גלייך געוועזן, אז די ארטאדאקסישע ראטמענער זאלען ארויסטרעטען פון לאדזער שטאט ראט, ווייל עס איז שוין כמעט אוממעגליך אויסצו הערען די אנטיסעמיטישע רעדעס און צו פיהרען א קאמף מיט די בלוטיגסטע שונאים פון יודישען פאלק.

ארום דער פראגע האט זיך ענטוויקעלט א לאנגע דיסקוסיע און צום סוף איז בעשלאסען געווארען, אז די ארטאדאקסישע ראטמענער זאלען ווייטער בלייבען אין לאדזער שטאט-ראט, קעמפען אזוי לאנג, ביז עס וועט דערגרייכט ווערען א נצחון לטובת די יודישע אינטערעסען.

אונטערגעשריבען די פויליש-בולגארישע קאנווענץ

ווארשא, 8 (טעלעפאניש)
דער בולגארישער בילדונגס-מיניסטער גענעראל טעאדאר ראדעף, האט אפגעגעבען וויזיטען דעם פרעמיער און דעם בילדונגס-מיניסטער יענדזשעיעוויטש.

נאכמיטאג איז אין אויסערן-מיניסטעריום אונטערגעשריבען געווארען די פויליש-בולגארישע קאנווענץ וועגען קולטורעלע צוזאמענארבייט.

אין אווענד איז ביים בילדונגס-מיניסטער יענדזשעיעוויטש פארגעקומען אנ'אויפנאהמע.

דער בולגארישער מיניסטער ראדעף האט געהאלטען א רעדע וועגען דער פויליש-בולגארישער צוזאמענארבייט.

נאכדעם האט דער מיניסטער יענדזשעיעוויטש געענטפערט מיט א לענגערער רעדע.

גרויסע שאדענס פון א טייפון

29 מענשען זענען אומגעקומען

ניו-יארק, 8 (ספ. טעל.)
מען איז מודיע, אז א טייפון האט אנגעמאכט קאלאסאלע שאדענס אויף די אינזלען סאמאר און לוזאן (פיליפינען) אין דער פראווינץ אלבעי.

טויזענדער מענשען געפינען זיך אהן א דאך. אוף א צווייט ארט זענען אומגעקומען 29 מענשען און עס זענען פארהאן מאסען פערוואונדעטע.

אנטיסעמיטישע עקסצעסען אויף די הויך-שולען אין בוקארעשט

בוקארעשט, 8 (יט"א טעלעגראפיש)
אויף די הויכשולען אין בוקארעשט זענען פארגעקומען אנטיסעמיטישע ארויסטרעטונגען.

די מאכט האט געשלאסען אלע הויכשולען אויף 6 טעג.

50 יודישע פליטים פון דייטשלאנד,

וואס געפינען זיך אין פוילען, סיין ארץ-ישראל

ווארשא (יט"א) דער פעראייניגטער יודישער הילפס-קאמיטעט פאר די פליטים פון דייטשלאנד האט, ווי בעקאנט, אונטערגענומען אין דער לעצטער צייט אנ'אינטענסיווע ארבייט כדי צו ערמעגליכען די פליטים פון דייטשלאנד, וועלכע קענען זיך נישט איינארדנען אויפ'ן ארט, דעם אפפאהר קיין ארץ ישראל. דער פעראייניגטער קאמיטעט האט ענטוויקעלט אנ'אקציע, כדי פאר די דאזיגע פליטים צו בעקומען סערטיפיקאטען קיין ארץ-ישראל.

די דאזיגע בעמיהונגען זענען געקרוינט געווארען מיט ערפאלג און א גרעסערע צאהל פליטים-משפחות אין פוילען האט בעקומען איינרייזע-ערלויבנישען קיין ארץ ישראל.

במשך פון די לעצטע וואכן זענען, א דאנק בעמיהונגען פונם פעראייניגטען קאמיטעט, אפגעפאהרען קיין ארץ ישראל העכער 30 פליטים. אין די נאהענטסטע טעג פאהרט ווידער אפ א גרעסערע גרופע פליטים קיין ארץ ישראל אזוי, אז צוזאמען וועלען ביז'ן 15-טען אפריל ה. י. פערלאזען פוילען 50 פליטים פון דייטשלאנד, דערונטער 1 פאמיליע, וואס בעשטעהט פון 11 פערזאן.

די אלע פליטים פאהרען אפ ביי דער מאטעריעלער מיטהילף פונם „היצעם" און פונם פעראייניגטען קאמיטעט פאר די פליטים פון דייטשלאנד, וועלכער דעקט אוך א טייל פון די רייזע-הוצאות.

ציטווייליגער רעזולטאט פון די וואהלן צום דאנציגער סענאט

דאנציג, 8 (ספ. טעל.)
אפיציעל איז נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען דער רעזולטאט פון די וואהלען צום דאנציגער סענאט.

עס איז נאר בעוואוסט, אז די נאציאנאל-סאציאליסטען האבען בעקומען 43 מאנדאטען, סאציאליסטען — 12, קאמוניסטען — 2, צענטער — 10, דייטש-נאציאנאלע — 3, און פאלאקען — 2.

ביי די וואהלען אין יאהר 1933, האבען די היטלעריסטען געהאט 42 מאנדאטען.

אויף אזא אופן האבען די היטלעריסטען נישט קיין מערהייט פון צוויי דריטעל שטימען, וואס איז נויטיג צו ענדערען די קאנסטיטוציע. פון דער צאהל 72 מאנדאטען דארפען זיי האבען 48 און זיי האבען נאר 43.

ארעסטירט א יודישען זשורנאליסט אין דאנציג

דאנציג, 8 (יט"א טעלעגראפיש)
נעכטען אווענד האט די דאנציגער פאליציי ארעסטירט דעם יודישען זשורנאליסט יואל פאנג, וועלכער איז דער ווארשאווער קארעספאנדענט פון ענגלישע צייטונגען. עס האבען אינטערוועניערט דער פוילישער גענעראל-קאמיסאר, און דער ענגלישער אמבאסאדאר אין ווארשא. דער סענאט האט בכוון אפגעשלעפט דעם ענין, און צום סוף ערקלעהרט, אז געגען פאנג'ן איז פערפיהרט געווארען א פראצעס און ביז צום פראצעס וועט פאנג בלייבען אין תפיסה.

אונגארישע רעגירונג בעקומט א מערהייט אין פארלאמענט

בודאפעשט, 8 (ספ. טעל.)
די וואהלען צום אונגארישען פארלאמענט, האבען געגעבען דעם רעזולטאט פון 158 שטימען פאר דער רעגירונגס-ריכטונג אויף דער אלגעמיינער צאהל פון 238 מאנדאטען.

געשלאסען די מכביאדע

תל-אביב, 8 (יט"א טעלעגראפיש)
היינט איז דא געשלאסען געווארען די צווייטע מכביה'דע. עס זענען אנוועזענד געווען 50 טויזענד מענשען. דער הויך-קאמיסאר האט געהאלטען א גרויסע רעדע.

דער פסח
איז שוין פאר דער טיר

וואס האט איהר געטון, כדי צו רעקלאמירען אייערע פסח-ארטיקלען?

גוט פערקויפען
וועט איהר אייער סחורה, אויב איהר וועט זיך רעקלאמירען אין דער איינציגער לאדזער יודישער צייטונג

„נייער פאלקסבלאט"

בעשטעלט תיכף אייער אנאנס
אין „נייעם פאלקסבלאט"

אנאנסען
ווערען שוין אנגענומען אין אדמיניסטראציע
21 פיעטריקאווער 21
טעל. 224-71.

בעשולדיגטע איז איבערפאל אויף רמת-הכובש

וועלען געשטעלט ווערען פאר'ן געריכט

ירושלים (יט"א) „פאלעסטין" טיילט מיט פון תול כרם, אז דער אראבער אלשיר נעדזשיב, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין אויספיהרען דעם איבערפאל אויף דעם קבוץ רמת הכובש און פערוואונדען דעם שומר כאריפקא, איז ווידער ארעסטירט געווארען, נאכדעם ווי ער איז געווען א צייט פריי געגען קויציע פון 500 פונט.

ער וועט געשטעלט ווערען פאר'ן געריכט צוזאמען מיט אנדערע אראבער, וועלכע זיצען אין תפיסה אין צוזאמענהאנג מיט דעם איבערפאל

כשר לפסח

די בעוואוסטע יודישע
שאקאלאד-פאבריק

מאכט בעקאנט איהרע ג' קונדשאפט. אז צום בעפארשטעהענדן פסח איז זי פערזעהען מיט א רייכען אויסוואהל פון פערשיד.

ז | ג | ט

„ZŁOTY RAJ"

אינהאבער: ש. האלפערין.

שאקאלאד' קארמעלעז כשר לפסח

אפילו למהדרין מן המהדרין

פערקויף-שטעלען:
פילסודסקיעגא 50
זאוואדזקא 11
שרודמיעסקא 7

בעמערקונג: דאס אלעס ווערט אויסגעארבייט בהכשר גמור אונטער די השגחה פון אנשים כשרים ונאמנים.

כשר לפסח

הורט און דעטייל

דעם ה'
פנחס נאדעל
סעקרעטאר פון דער יודישער קהלה אין לאדז
צו זיין 15-יעהריגען יובל
ווינשען מיר ווייטערדיגע פרוכטבארע געזעלשאפטליכע ארבייט לטובת דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז.
דער שוהל-קאמיטעט
פון אלטשטעטישער שוהל
וואלבארסקא 20.

אונזער חשוב'ן פריינד
ה' פנחס נאדעל
סעקרעטאר פון דער יודישער קהלה אין לאדז
צו זיין 15-יעהריגען יובל
ווינשען מיר אונצעהליגע געזונדע יאהרען פון פרוכטבארער קולטורעלער ארבייט לטובת דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז.
דיר. י. זאקס און כאר
פון דער אלטשטעטישער שוהל.

7142

מודעה מהרבינאט לאפרושי מאיסורא!

יודען, היט אייך פון איסור חמץ בפסח, פיל מצה-בעקערייען זענען בחשש חמץ א הכשר פון מחטיאי הרבים, וואס דער אגודת הרבנים האט זיי געאסר'ט די הוראה, וואפנער און זילבערשטיין, האט נישט קיין שום ווערט, דאס זענען מצה-בעקערייען בחשש חמץ: אל. קאשטשושקי 11, זאקאנטנא 19, זאמענהאף 15, שרודמיעסקא 7, פיעטריק. 38, צעגעלניאנא 16, נאווראט 34, אלעע 1. מאי 64, פילסודסקיעגא 16, זגערזשער 36, 42 און 43 בזשעזשינער 23, מלינארסקא 20, זאווישא 24, פיעפשאווא 6, באלישא 3, ריבנא 11 און לימאנאווסקי (אלעקסאנדער-גאס) 23, מצה-געוועלבער בחשש חמץ: זשעלאזנא 47, ראזענבלום (רוג פאלודניאווא און קילינסקי), אלטשטאדט 4, לאגעווניצקא 7, 1, 4/6, מלינארסקא 8, 10 און 14, פיעפשאווא 17, זגערזשער 38, באלוטער מארק 2, זשידאווסקא 22, פאמארסקא 3, פילסודסקי 30, 34, 36 און 58, בערקאוויטש, פוטער-געוועלב. עס געפינט זיך פילסודסקי 58 כשר'ע מצות ביי הענעך הילער פון זיין כשר'ע בעקעריי. די אלע בעקערייען, וואס זענען מכשול הרבים פערלירען נאמנות א גאנץ יאהר פון זייער געבעקס און שטעלען ביי זיי טשאלענט אדער באקען חלות

א.ד.ג. ראדזשער ראבינאט.

די איינציגע
מאשין-מצות-בעקעריי
וועלכע עקזיסטירט פון יאהר 1927
אונטער דער השגחה פון יאנאווער רב געפינט זיך
אויף קאשטשושקי 11
ביי די בעקער-מייסטער
מרדכי יעלין און שותפים
טעל. 263-00
שויו דארט צו בעקומען
מצות
ביליג! —::— הורט און דעטייל!
פיליע: מ. יעלין, פיעטריקאווער 24, טעל. 173 46.

ספעצ. פאר לונגען-, הארץ- און סכלעראז-קראנקה.

פעראיין „משמרת החולים" לימאנאווסקיעגא 6.

בעקאנטמאכונג.

מאנטאג, ד. 22/4, דריטער טאג חול-המועד, 6 נאכמ. צום ערשטען טערמין און 7 אווענד צום צווייטען טערמין, גילטיג ביי יעדער צאהל מיטגלידער קומט פאר אין לאקאל פון קצבים-פעראיין, זגערזשער 84 די

אלגעמיינע פערזאמלונג

פון די מיטגלידער מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג: 1) ערעפנונג; 2) וואהלען פון א פארזיצענדען און 2 אסעסארען; 3) טעטיגקייטס און קאסע-בעריכט; 4) בעשטעטיגען דעם בודזשעט אויפ'ן יאהר 1935/36; 5) וואהלען פון א פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע; 6) פרייע פארשלאגען.

די פערוואלטונג פון „משמרת החולים"
לימאנאווסקיעגא 6.

בעמ.: אלע מיטגלידער ווערען געבעטען צו רעגולירען דעם מיטגלידס-בייטראג, כדי נישט צו פערלירען דאס וואהל-רעכט.

ברוך הבא!
זלאטא גורא מאשין-מצות
מיט זיינע אמת'ע
זעבענדא!

איך מאך בעקאנט דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג, אז אזוי ווי אלע יאהר באק איך אויך הייאהר אויס די גוט-בעקאנטע ערשטקלאסיגע מאשין-מצות, וועלכע זענען זעהר גוט בעקאנט מיט זייער גוטער קוואליטעט מעהל און האט זיך איבערגעטראגען פון אל. קאשטשושקי 11 אויף זאקאנטנא 19 טעל. 265-58, אין דער מזכאג. בעקעריי.
איך עמפפעהל זיך אויף ווייטער די ג' קונדשאפט.
די בעקעריי געפינט זיך אונטער דער השגחה פון דעם יאנאווער רב ש. י. וואפנער.

פערקויפס-שטעלען:
ראזענהאלץ, זשעלאזנא 47, טעל. 188-89,
ווילנער, פאמארסקא 7, מצה-נעוועלב פילסודסקעגא 58,
קאלאניאל-געוועלב פאלודניאווא 34,
מצה-געוועלב פילסודסקעגא 30.

אויף ארבע כוסות
טריבקט און פאדערט איבעראל דעם ווייו
פון דער בעוואוסטער פירמע
A. LIBERMAN, WARSZAWA
„ALWIN" Franciszkanska 19
היט אייך פאר פאלסיפיקאטען.
ווי אויך ארץ-ישראל קאניאק
הורט „כרמל-אריגינאל" דעטייל

כשר | דער בעוואוסטער | כשר
כשר'ער פענסיאנאט
„ELIDA"
אין פאדעמביע, ווילא „גראנד"
טעל. Tuszyn 2
נעמט שוין אן אויף פסח געסט
אין עמפפעהלט שעהנע זוניגע צימערן מיט עלעקטריש ליכט, צענטראל-בעהייצונג, קאנאליזאציע, פליסענד וואסער, באדע-צימער, ראדיא, טעלעפאן אויפ'ן ארט — פערשידענע פערוויילונגס-פלעצער.
מיט אכטונג אינה.: ש. לובינסקי

קמח של פסח!
תחת השגחה הרבינאט דפה לאדז
די איינציגע מיהל אויף לאדז איז ג ע'כ ש'רט אונטער דער שטרענגער אויפזיכט פון היגען ראבינאט. אונזערע ג' קונדען וועלען זיך ווידער איבערציי'גען, אז דאס שענסטע און בעסטע זעקעל מעהל אויף מצות בעקומט מען נאר ביי דער פירמע
„עלעקטראמלין"
לאדז, זאקאנטנא 47, טעל. 147-40
וועלכע איז פעראנטווארטליך פאר די רעיעלע און פינקטליכע ליפערונג לויט יעדענס פערלאנג. פערקויפט אייך נישט אויף די פראווינצער מציעות, וואס פאר דעם גראשען ביליגער ביים איינקויף דערלעגט איהר מעהר ביי דעם מצות פערקויף, נאר קומט שוין און בעשטעלט פערזענליך אדער דורך טעל. 147-40.
בעמערקונג: די ליפערונג פאר דער פראווינץ קומען מיר אך די פערלאנגען פון קויפער. מיט אכטונג
Firma „Elektromłyn"
Łódź, Zakątna 47, tel. 147-40.

Dr
Wajnberg
ספעצ. פאר לונגען-, הארץ- און סכלעראז-קראנקה.
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אוו.

צו דער חתונה פון מיין ליבע שוועסטער
העלא ווינער
מיט ה' דוד קירשבוים
ווינש איך פיל גליק און צופרידענהייט. יצחק יוסף ווינער

די 1-טע און ביליגסטע קוועלע פון
רעשטען
אויף פאלטענס און אנציגער
פון די בעסטע ביליצער און מאמאשאווער סחורות, די מאדערנסטע מוסטערן, אין א גרויסען אויסוואהל. בעקומט מען נאר ביי
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאווראמיעסקא 5
טעל. 156-09
געדענקט. פראנט 2 שטאק.
געדענקט, פראנט 2 שטאק.

אכטונג שטריקער!
אלע שטריקער, וועלכע ארבייטען זעלבסטשטענדיג ווערען אויפגעפאדערט אין זייער אייגענעם אינטערעס זיך צו פעררעגיסטרירען אלס מיטגלידער איז שטריקער-מייסטער-פעראיין. אין געגענפאל וועט איהר פערלירען די מעגליכקייטען צו פיהרען ווייטער אייער ווערקשטעל.
די רעגיסטראציע קומט פאר פון היינט ביז דאנערשטאג פון 8 ביז 10 אווענט אין אייגענעם לאקאל פילסודסקיעגא 69.
די פערוואלטונג פון שטריקער-מייסטער-פעראיין.

אוירען, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועי אפעראציע א. ז. וו., ווי אויך אמבולאטארישע פון 9—2 און פון 4—8 אוונט

די מצות
פון דער מעכאנישער בעקעריי
ביי דער בעוואוסטער צוקערניע
נ. ווינבערג
38 פיעטריקאווער 38
טעל. 143-82
מאכט בעקאנט דער ג. קונדשאפט, אז די מצות ווערען אויסגעבאקען פון בעסטען ווייצען-מעהל, וואס איז אונטער דער השגחה פון הרב יצחק יהודה גליצענשטיין און צוליב די קאלאסאלע בעשטעלונגען ווערט געבעטען וואס פריהער צו קומען נאך מצות, כדי אזוי ארום צו קענען לויט'ן וואונש צופרידענשטעלען.
קאנקורענץ פרייזען.
בעמערקונג: די מצות און מצה-מעהל זענען געפאקט און פערזעהען מיט מאנער פירמע ווי אויך שוין צו בעקומען
יום-טוב'דיג מאקאראן

בעקאנטמאכונג.
דער מאנופאקטור-פערמיטלער-פעראיין, פיעטריקאווער 64 מאכט בעקאנט, אז עס געהען ארום פערמיטלער פון וואוינונגען און פערופען זיך אויף אונזער אדרעס, נעהמענדיג אויף אונזער פסח-אקציע.
מיר בעטען זעהר אלע מאנופאקטוריסטען אין פאל, אז עס וועלען קומען פערזאנען נעהמען אויף דער פסח-אקציע, ביי נישט בעקאנטע, פערלאנגען אונזערס א פאלמאכט.
די פערוואלטונג.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1³⁰—2³⁰ מיטאג און פון 5—9 אוו. זונטאג פון 10—1 מיטאג
אלע ארט אנאליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פ-ייון
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

בעקאנטמאכונג.
די לאנגיעהריגע היגיענישע
מצה-בעקעריי
פון פאל ודניאווע 3 און זאוואדזקא 12
איז איבערגעטראגען געווארן אויף
קאמיענא 18
אויך אין געוועלב פילסודסקיעגא 72
עס ווערט אויסגעבאקען דיגע מצות פון מעהל A. 0000 לוקסוסאווע.
מיט אכטונג
פינגערהוט.

O każdej porze Pamiętaj:
S. Fuchs, Piotrkowska 50, tel. 121-36 i 121-16
ogłoszenia do wszystkich gazet.

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס אונזער חבר
ישראל דעמבינסקי
צוליב'ן טויט פון זיין אומפערגעסליכען נ"ע
פאטער
זייט געטרייסט!
פאמיליע ווינטרויב
7140

אונזער חשוב'ן פערוואלטונגס-מיטגליד
נרונם ביסטער צוליב'ן טויט פון זיין
נ"ע פאטער
דריקט אויס דעם טיפסטען ביילייד
די פערוואלטונג און דירעקציע
פון צענטר. סוחרים-פעראיין (פעטריק. 10).

רעדע פון פּראָפ. חיים ווייצמאַן

בעת דער גענעראַל-דעבאַטע אויף דער זיצונג פון ציוניסטישען אקצ.=קאָמיטעט

איך וויל דאָ נישט רעדען מכח די אַלע ערשיינונגען פון שפּעקולאציע, מגרשים וכדומה. איך האָב שוין וועגען דעם גערעדט און איך ווייס, אַז מיר פיהלען דאָס אַלע צוזאַמען און עס איז נישט נויטיג היינטיגען אָווענד נאָך צו שיטען זאַלץ אויף די וואונדען. איך וויל נאָר זאָגען — נישט פערענטפערענדיג די עקזעקוטיווע, זי וועט אליין האָבען וואָס צו ענטפערען — אַז עס איז נישט געווען ריכטיג פאַרצוּוואַרפען דער עקזעקוטיווע, אַז זי האָט נישט בעקעמפט די שפּעקולאַציע מיט דער אַנלייהע. די אַנלייהע איז ערשט 4 חדשים, אָבער די שפּעקולאַציע דויערט שוין 2 יאָהר. די „הכשרת הישוב" — איך ווייס נישט, אפשר האָט זי א גרויסען בילאַנס, אָבער צי זי האָט געלד, ווייס איך נישט.

איך גלויב, אַז מען קאָן איצט די לאַגע נישט בעהערשען אָהן א פּלאַן-ווירטשאַפט. גרויסע אָרגאַניזירטע שטאַטען קאָנען היינט נישט אַרבייטען אָהן א פּלאַן ווירטשאַפט. מען זעהט דאָס אין דער גאַנצער וועלט צי אין דעמאָקראַטישע צי אין פּאַרלאַמענטאַרישע לענדער. אומעטום זעהן מיר דאָס איינגרייפען פון דער רעגירונג אינם עקאָנאָמישען לעבען. די דאָזיגע מאַכט האָבען מיר נישט און וועלען זי נאָך א לאַנגע צייט נישט האָבען, מיר קאָנען רעדען, וויפיל מיר ווילען און שרייען וויפיל מיר ווילען און שיקען פּעטיציעס צו אַלע רעגירונגען אין דער וועלט, אַז מיר ווילען א יודענשטאַט, אָבער עס איז — לויט מיין איבערצייגונג— נאָך ווייט פון דעם.

איצט האַלטען מיר ביים אנהויב פון דער רעאַליזירונג פונ׳ם ציוניזם

און די רעגולירונג, פּראָדוקטיוויזירונג פון די צאָהל עולים, צו וועלכער מיר האָבען איצט דערגרייכט— און זי קאָן נאָך וואַקסען פון 50.000 א יאָהר אויף 60.000 ביז 70.000 — קאָן נישט געמאַכט ווערען דורך רעדעס און שטראָף-פּרעדיגען, נאָר מיט געוואַלט פון מזכ״. וועלכע מאַכט שטעהט אונז אָבער צו פערפיגונג ? נאָך מיין איבערצייגונג שטעהען היינט אין אונזער רשות צוויערליי כחות: איין אָרט כח, מאַכט, פון מאָראַלישער נאַטור, ד.ה. א אָרגאַניזאַציע א שטאַרקע, א בעוואוסטע. א ציל= בעוואוסטע אָרגאַניזאַציע, דאָס איז נאָך נישט קיין שטאַאַט, עס האָט אָבער א געוויסע קראַפט. זאָגאַר א פרייוויליגע אָרגאַניזאַציע אָהן פּאָליציי און אָהן א אַרמעע קאָן אויסאיבען א מאָראַלישען דרוק. און איך גלויב נאָך אין דעם יודישען פאָלק, אַז א מאָראַלישער דרוק, שטאַמענדיג פון א גרויסער אָרגאַניזאַציע, קאָן האָבען א געוויסען איינפלוס. און די אַנדערע מאַכט, וואָס איז אין אונזער רשות איז-געלד. נאַציאָנאַל געלד, נישט געלד פון אַנלייהען. פון אינטערנאַציאָנאַלע אַנלייהען און נישט געלד פון פּריוואַט-קאַפּיטאַל אַליין, נאָר אונזער נאַציאָנאַל געלד, ד. ה. ווידער — קרן-קימת און קרן-היסוד. מען קאָן נישט מאַכען אוסישקינ׳ען דעם פאָרוואורף אַז ער האָט נישט געקויפט גענוג באָדען. ער האָט געקויפט מעהר ווי ער האָט געקענט. און איך גלויב, אַז עס וועט קומען א נייער אויפשוואונג פון אונזערע נאַציאָנאַלע פאָנדען.

הגם איך האָב מיר פאַרגענומען נישט צו קריטיקירען דאָס בענעמען זיך פון אַנדערע גרופּען אינם ציוניזם, וויל איך פונדעסטוועגען פרעגען א גרויסען טייל פון די יעניגע מענשען, וואָס קלאָגען איצט, אַז מען האָט נישט געקויפט גענוג באָדען: ווי האָבען זיי זיך פערהאַלטען יאָהרענלאַנג צום קרן-קימת און קרן-היסוד? זיי האָבען געשעדיגט די פאָנדען אין די אויגען פון די יודישע מאַסען, און די יודישע מאַסען, זיי זענען דאָך אונזערע קליענטען!

ווען מיר זאָגען

לאַנד=קאָלאָניזאַציע.

זאָגט מען אונז: יאָ, אָבער דאָס לאַנד האָט נישט קיין גרויסע אויפנאַהמספעהיגקייטען. אָבער, רבות פונדאַמענטען האָבען בכלל נישט קיין אויפנאַהמס פעהיגקייטען. ערשט ווען מען האָט אויפגעשטעלט דאָס הויז אויפ׳ן פונדאַמענט הויבט זיך אָן די אויפנאַהמספעהיגקייט.

איך האָב שטענדיג בעטראַכט און בעטראַכט נאָך איצט דעם חלוץ אַלס דעם בויער פון דער נאַציאָנאַלער היים. נישט צוליב סענטימענטען, נאָר ווייל ער איז די פערטיידיגונגס-אַרמעע, וועלכע וועט שיצען דעם נאַציאָנאַלען ישוב. און איך האָב עס געהאַלטען פאַר א ברכה און פאַר א זכיה פונ׳ם יודישען פאָלק, אַז עס האָט אַזאַ אַרמעע וועלכע קאָן פערטיידיגען דעם ישוב מיט׳ן אַקער-אייזען אין האַנד. דאָס אַלץ, וואָס איז געשאַפען געוואָרען מחוץ דעם חלוץ, זענען זאַכען, וואָס מען מוז פערטיידיגען, און דעריבער איז דאָס ערשטע צוערשט און דאָס צווייטע ערשט שפּעטער.

זעלבסטפערשטענדליך, אַז מיר קאָנען נישט לעזען די אַלע שוועריגקייטען און פּראָבלעמען. אָבער אַ טייל זאַכען קענען מיר אַדורכפיהרען. איך דאַרף אייך דאָ נישט דערצעהלען, אַז דער באָדען-קויף ווערט פון טאָג-צו-טאָג שווערער. פונדעסטוועגען האַלט איך, אַז אויב מיר וועלען האָבען אַ שטאַרק נאַציאָנאַל קאַפּיטאַל, וועלען זיך אונזערע מעגליכקייטען פערשטאַרקען כפל כפלים. דאָס איז אָבער אָפּהענגיג פון אונזער סטראַטעגישער פעהיגקייט. אָט האָבען מיר איצט ערוואָרבען דעם חולה-געביט און איך גלויב, אַז דאָס איז געשעהען אַ דאַנק אַ שטילער, לאַנגדויערענדער פאָר-אַרבייט, וואָס האָט איבערצייגט די ענגלענדער, אַז דאָס מינימום פאַר אַ ווירטשאַפט איז נישט 50 נאָר 20 דונאַם. און נור דורך דעם איז געווען מעגליך פערטיג צו ווערען מיט די אַראַבער בנוגע דעם חולה-געביט. וואָלט דער סימפּסאָן-בעריכט געווען געבליבען אָהן אַ וויסענשאַפטליכען געגענבעוויז, וואָלטען מיר חולה קיינמאָל נישט געוועזען בעקומען.

די דאָזיגע וויסענשאַפטליכע אַרבייט איז אונזער צווייטער כלי-זין, אַ דאַנק וועלכען מיר קאָנען געהען פאָרווערטס- מען קאָן נישט אין ארץ-ישראל קאָפּירען דאָס, וואָס מען מאַכט אין אַנדערע לענדער פון דער וועלט. איך שעהם מיך אַ סך מאָל ווי ווענעג איניציאַטיוו דער איינוואַנדערער ווייזט אַרויס אין דער ערשטער צייט פון זיין אָנקומען אין לאַנד. אין רחובות, צ. ב., וואו איך וואוין איצט, זענען פערהאַן אין דער הויפּט-גאַס 8 קאַפע-הייזער און איצט עפענט זיך שוין אַ 9-טעס! אויף עפּעס אַנדערש רייכט שוין נישט אויס די ערפינדונגס-קראַפט און די איניציאַטיוו פון דעם ניי-איינגעוואַנדערטען יודען. מיר וועלען זיך קאָנען האַלטען אין לאַנד נאָר דאַן, ווען מיר וועלען שאַפען אָריגינעלע אונטערנעהמונגען און מאָנאָפּאָל-לייסטונגען. אַ קלאַסיש ביישפּיל איז די יפו׳ער אָראַנזשע. וואָלט זי נישט געווען קוואַליטאַטיוו בעסער פון דער איטאַליענישער אָדער שפּאַנישער אָראַנזשע, וואָלט זי קיינמאָל נישט געקאָנט שפּילען די ראָלע, וואָס זי שפּילט איצט אויפ׳ן וועלט-מאַרק. און אויך אונזער איבריגע אינדוסטריע קאָן נאָר געמאָסטען ווערען מיט דעם מאַסשטאַב און נישט מיט קיין אַנדערען. און נאָר אַ קוואַליטעט-אינדוסטריע האָט ווערט פאַר אונזער אויפבוי. איך בין געוויס נישט קיין געגנער פון דער אינדוסטריע איך בין נאָר אַ געגנער פון דער אינדוסטריע, וואָס ענטשפּרעכט נישט דעם דאָזיגען קריטעריום. היות ווי מיר אַרבייטען אונטער גאַנץ אַנדערע בעדינגונגען ווי סיריען, עגיפּטען אָדער יאַפּאַן, מוזען מיר שטרעבען דערצו, אַז אונזער אינדוסטריע זאָל קאָנען אויסהאַלטען דעם קאָנקורענץ-קאַמף. עס זענען דאָ צוויי לענדער, וואָס האָבען דערגרייכט דעם אידעאַל-צושטאַנד, דאָס איז שווייץ און ענגלאַנד. די דאָזיגע לענדער אַרבייטען טייערער איידער דייטשלאַנד למשל און פונדעסטוועגען פערקויפען זיי זייערע סחורות, ווייל דאָס איז אַ קוואַליטעט-סחורה. עס איז דאָ אַ גרויסער אמת אין דעם וואָרט „טוב שם משמן טוב".

ליידער האָבען מיר נישט אויפצוווייזען קיין קוואַליטעטס - סחורה און דאָס בעאונרוהיגט מיך. איך הער כסדר דעם ענטפער: „פאָרלויפיג". איך מוז אָבער דערויף ענטפערען אָפען: דעמאָראַליזאַציע אין דער ווירטשאַפט איז פאַלש. ווען די וועלט איבערצייגט זיך איינמאָל, אַז אונזערע לייסטונגען זענען אין דער ווירקליכקייט גאָרנישט קיין לייסטונגען, וועט אונז אונזער ענטפער „פאָרלויפיג" גאָרנישט העלפען. דען — מיר וועלען דערווייל פערלירען אונזער גוטען נאָמען.

און אויב מען זאָגט מיר, אַז פאַר הונדערט יאָהר זענען די לייסטונגען אין פראַנקרייך און אין ענגלאַנד אויך נישט בעסער געווען, מוז איך זאָגען, אַז אויך דעמאָלט זענען שוין דאָרט געווען מאָנאָפּאָל-לייסטונגען, ווי: מאַנטשעסטער, ליאָן וכו׳. און ווען מען מיינט, אַז היינט איז דער עיקר קוואַנטיטעט, ענטפער איך, אַז אין אונזער לאַגע איז קוואַליטעט דער עיקר, און דאָס מאַכט מיר זאָרגען בנוגע אונזער אינדוסטריע. עס איז נישט מעגליך צו לעבען נאָר פון קאָניונקטור, אין דער ענטוויקלונג פון א לאַנד זענען פאַרהאַן פערשידענע קאָניונקטורען. נאָך די 7 פעטע יאָהרען קומען אָפּט 7 מאָגערע יאָהרען. און דעריבער זאָג איך נאָך אַמאָל, אַז די איינציגע פערוואורצלונג אונזערע אין לאַנד, זעה איך אין דער באָדען-פערוואורצלונג, און אויף דעם וועג, אויפ׳ן וועג פון פערוואָרצלען זיך אין באָדען קאָנען מיר געהען.

ה׳ ווייצמאַן ווייזט אָן אויף די נאָהענטסטע עטאַפּען פון דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין ארץ ישראל און זאָגט: מיר קאָנען נישט וויסען, ווי לאַנג עס וועט נאָך דויערן ביז צום דאָזיגען עטאַפּ, אָבער איך האָף אַז מיר וועלען עס נאָך דערלעבען און דער וועג ליגט אויפ׳ן שטח פון אונזערע פּאָליטישע מעגליכקייטען. דער וועג איז געוויס נאָך נישט קיין יודענשטאַט, אָבער מיר וועלען האָבען א מיליאָן אָדער צוויי מיליאָנען יודען אויפן לאַנד — וועל איך צופרידען זיין.

איהר לעגט אַזוי פיל ווערט אויפ׳ן

יודענשטאַאַט.

בעת פון מיר געהט שוין אפילו א שפריכוואָרט, אַז איך לעג נישט קיין ווערט אויפ׳ן דאָזיגען יודענשטאַט און דערויף וויל איך אייך זאָגען: האָבען מיר נישט געאַרבייט יאָהרענלאַנג צו עררייכען די כנסת-ישראל? ווי אָבער בעהאַנדלען מיר די דאָזיגע כנסת ישראל? זי איז דאָך א צעלע פון א שטאַט. און דעריבער שיינט מיר נישט ערנסט, ווען עס ווערט דאָ היינט ווידער גערעדט וועגען א יודענשטאַט. איך בין נישט אין ועד לאומי און נישט אַלס מיטגליד קאָן זי מיך אינטערעסירען. אָבער אַלס צעלע פאַר אונזער צוקונפטיג לעבען איז דאָך די כנסת ישראל א לעבענס-נויטווענדיגקייט. און מיר ווייזט די בעציהונג פונם ישוב צו דער כנסת ישראל, די פּאָליטישע אונרייפקייט, אַז מיר וועלען נאָך לאַנג נישט האָבען קיין יודענשטאַט, ווייל מיר זענען נאָך פשוט נישט רייף דערצו.

כדי מיר זאָלען קאָנען אדורכמאַכען

דעם וועג פון חולה ביז עבר-הירדן

איז נויטיג, לויט דער מיינונג פון אונזערע פריינד, 9—10 מיליאָן פונט, נאַציאָנאַל און האַלב-נאַציאָנאַל-קאַפּיטאַל. וואָס איז אייגענטליך האַלב-נאַציאָנאַל-קאַפּיטאַל? איך וויל דאָ געבען א ענטפער אויף דער פראַגע: אין פּוילען זענען פאַרהאַן טויזענדער פון יודישע לאַנד-אַרבייטער, וועלכע פערמאָגען צו 200—300 פונט און וואָלטען גערן געבראַכט דאָס דאָזיגע געלד קיין ארץ ישראל און דאָ ווערען יודישע פּויערים. דאָס געלד רוף איך אָן האַלב-נאַציאָנאַל קאַפּיטאַל. ער איז די אויפגאַבע פון דער ציוניסטישער בעוועגונג אין די קומענדיגע 5—10 יאָהר צו געפינען דאָס דאָזיגע קאַפּיטאַל; אויסצואַרבייטען די פּלענער — דאָס איז שוין א זאַך פון דער וויסענשאַפט, אָבער די גייסטער אויפצוּוועקען און דאָס געלד צו בעקומען — דאָס איז די אויפגאַבע פון אונזער בעוועגונג.

און ווען מיר וועלען בעקומען דאָס דאָזיגע נאַציאָנאַלע און האַלב-נאַציאָנאַל קאַפּיטאַל, וועלען מיר קאָנען

בייקומען די שפּעקולאַציע

און מען מוז זי בייקומען, דען עס איז עקעלהאַפט צו זעהן, וואָס די שפּעקולאַציע מאַכט פון אונז. און עס איז אָבער פאַרהאַן נאָך א זאַך, וואָס איז אפשר נישט אַזוי עקעלהאַפט ווי די שפּעקולאַציע, אָבער, וואָס ריהרט אָן דאָס לעבען פונם ישוב אפשר נאָך טיפער ווי די שפּעקולאַציע. איך מיין דאָ דעם מאַנגעל אין בירגערליכער פעראַנטוואָרטליכקייט, מאַנגעל אין פעראַנטוואָרטונגס-געפיהל לגבי דעם כלל: דער אַזוי צו זאָגען אַנאַרכיא-אינדיווידואַליזם.

איך האָב אפשר היינט דאָ לענגער גערעדט פון אייך אַלע, איך האָב אָבער אויך לענגער געשוויגען. איך גלויב אין די קרעפטען פונם יודענטום און האָף, אַז אפשר וועט פון דער איצטיגער טריבער געגענוואַרט עטוואָס געשאַפען ווערען, וואָס וועט אונז ווייזען, אַז דאָס לאַנד איז געווען נישט דאָס לאַנד פון „הצלה", נאָר אויך א לאַנד פון „גאולה".

געשלאָסען די זיצונג

פון ציוניסטישען אקציאָנס-קאָמיטעט

פאָדערונג צו דער ענגלישער רעגירונג צו פערגרעסערען די עליה

ירושלים, 8 (יט״א טעלעגראַפיש)

דער אַקציאָנס-קאָמיטעט האָט אָנגענומען דעם בודזשעט. אויף קאָלאָניסטישע צוועקען איז בעשטימט געוואָרען 99 טויזענד פונט. אויף קאָנסאָלידירען אַלטע קאָלאָניעס — 66 טויזענד פונט, פאַר׳ן ראָטשילד-פאָנד — 15 טויזענד פונט, פּאָליטישען רעסאָרט — 10 טויזענד פונט א. אַ. וו.

עס איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, וועלכע פאָדערט אויף די ענגלישע רעגירונג צו פערגרעסערען די עליה.

דער נעכטיגער טאָג איז געשטאַנען אונטער׳ן צייכען פון די רעוויזיאָניסטען, וועלכע האָבען ערקלערט, אַז זיי טרעטען אַרויס פון אַקציאָנס-קאָמיטעט.

די פראַקציעס האָבען זיך אַ גאַנצען טאָג בעראַטען, אָבער צו קיין הסכם איז נישט געקומען.

פאַרטאָג איז די סעסיע פון אַקציאָנס-קאָמיטעט געשלאָסען געוואָרען. די רעוויזיאָניסטען האָבען ערקלעהרט, אַז זיי טרעטען אַרויס פון אַקציאָנס-קאָמיטעט און וועלען זיך נישט בעטייליגען אין קאָנגרעס.

ד״ר גאָלדמאַן האָט געשלאָסען די סעסיע און ערקלערט, אַז ער גלויבט נישט, אַז דאָס איז דאָס לעצטע וואָרט פון די רעוויזיאָניסטען.

דייטשע נאַציס גרייטען זיך

פיבערהאַפט צום בערנער פּראָצעס וועגען די „פּראָטאָקאָלען"

„יודען-קעניגער" ווערען מאָביליזירט קיין בערן

פּראַג (יט״א) וועגען דעם ווי פערהאַפט עס גרייטען זיך צום בערנער פּראָצעס וועגען די „פּראָטאָקאָלען" פון די זקני ציון" די דייטשע נאַציס, קען עדות זאָגען פאָלגענדער „אַפּעל", וואָס ווערט פערשפּרייט אין דער נאַצי-פּרעסע דורך אַלפרעד ראָזענבערג׳ס אַגענטור „וועלט-דינסט" אין ערפורט: „דאָס בערנער געריכט האָט בעשטימט דעם ענדגילטיגען טערמין פון דעם פּראָצעס וועגען די פּראָטאָקאָלען פון די זקני ציון" אויף דעם 29 אַפּריל ביז דעם 4-טען מאַי ה. י. נעמענדיג אין אַכט די אויסעראָרדענטליכע וויכטיגקייט פון דעם דאָזיגען רעכט-שטרייט פאַר דער גאַנצער אַרישער וועלט, בעזונדערס אָבער פאַר די יודען-קענער אין אַלע לענדער, וואָלט געווען זעהר ווינשענסווערט, ווען די לעזער און פריינד פון „וועלט-דינסט" וואָלטען בייגעוואוינט די פּראָצעס-פערהאַנדלונגען אין בערן, אויף וויפיל דאָס לאָזט זיך פאַראייננאַרען מיט זייערע רייזע-פּלענער אויף די חגאות.

דער אינטערנאַציאָנאַלער קאָמיטעט פאַר דעם בערנער פּראָצעס וואָלט אויך געהאַט אַ גינסטיגע געלעגענהייט אויסצודריקען פערזענליך אַ דאַנק די צאָהלרייכע אונטערשטיצער פאַר דער הילף און מיטאַרבייט".

גלייכצייטיג ווערען אַלע קאָרעספּאָנדענטען פון די נאַצי-צייטונגען, וועלכע פאָהרען צום בערנער פּראָצעס, אויפגעפאָדערט זיך צו פערשטענדיגען מיט דעם „וועלט-דינסט."

וועגען אימיגראַציע-ערלויבניש!

פאַר קרובים פון אייראָפּא קיין קאַנאַדע

מאָנטרעאַל (יט״א) ווי עס ווערט מיטגעטיילט, זענען געוויסע פאַרשריפטען פון די אימיגראַציע=געזעצען אין קאַנאַדע לעצטענס גערענדערט געוואָרען. פערהייראַטע מענער, וועלכע זענען געקומען קיין קאַנאַדע אָהן זייערע פאַמיליעס, קענען איצט אָהן שוועריגקייטען בעקומען אַ ערלויבניש צו ברענגען קיין קאַנאַדע זייערע פרויען און קינדער. מיט ביטעס וועגען דעם ענין דאַרף מען זיך ווענדען דירעקט צום אימיגראַציע-דעפּאַרטמענט.

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי	—	—	—	88.50
3 פּראָצענטיגע	בודאָוולאַנע		—	45.50
4 „	דאָלאַרובקאַ		—	53.75
7 „	סטאַביליזאַציע (אמ.)			66.75
5 „	וואַרשאַווער	פ.־ב.	1934	60.00
5 „	לאָדזער		.	52.50
ענגלישער פונט	—	—	—	25.60
דאָלאַר אָפיצ.	5.31	נישט אָפיצ.	—	5.27
גאָלד-דאָלאַר —	—	—	—	9.05
גאָלד-רובל —	—	—	—	4.70
דייטשער מאַרק	—	—	—	1.95

קלאַנג-ביוי=טעאַטער
Zacheta
זגערזשער 26
היינט און פאָלגענדע טעג!
גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם
— I —
„די ציגיינער=קעניגין"
אין די הויפּט-ראָלען:
Jarmiła Martonowa
און A. Nowatny
— II —
„דאָפּעלמענש"
אין די הויפּט-ראָלען:
L. Colman און Elissa Landi
אָנהייב 4 נ.מ. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג

Dr. Zygmunt
Henrykowski
ספּעציאַל-אַרצט פאַר וועגערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
וואוינט יעצט
טראַוגוטאַ 9
טעל. 262-98
נעמט אָן פון 8—11 און פון 6—9 אָוועגד.
פאַר פרויען א ספּעצ. ווארטע-זאַל.

לאדז.
1935 אפריל 9

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
1935 אפריל 9

מאסקווער שטימונגען נאך אידענס וויזיט

דער מאסקווער קארעספאנדענט פון דער „גאזעטא פאלסקא" אטמאר שילדערט אויף פאלגענדען אופן דעם רעזולטאט פון וויזיט פון ענגלישען מיניסטער אידען אין מאסקווע:

עס זענען שוין אדורך א פאר טאג זייט דער ענגלישער מיניסטער אידען איז אפגעפאהרען אין דער ריכטונג פון ווארשא, בעגלייט דורך דעם קאמיסאר ליטווינאוו. די לעצטע געזעגנונגס-ווערטער, וואס א גרופע זשורנאליסטען האבען געהערט זענען געווען סענסאציאנעל און נעמליך: „איך וואונש אייך ערפאלג — ווייל פון איצט אן זענען אייערע ערפאלגען אויך אונזערע ערפאלגען"... ווי די דאזיגע ווערטער זענען געווען נאך מעהר אונערווארטעט דער אולטרא-אפטימיסטישער אפיציעלער קאמוניקאט וועגען די מאסקווער געשפרעכען, וועלכער איז אויך אין די אויגען פון די אויסלענדישע זשורנאליסטען, וואס האבען בעגלייט אידענען אויסגעוואקסען שיער נישט צו אנ'אנזאג פון אנ'ענגער צוזאמענארבייט צווישען דעם פארעין-אפיס און דעם קאמיסאריאט פאר אויסערליכע ענינים.

אבער דאך... האט די פריידיגע שטימונג פון דאזיגען זונטאגדיגען אוונט, בעת וועלכען די סאוויעטישע באלעבאטים האבען בעגלייט דעם אוועקפאהרענדען ענגלישען מיניסטער, מערקווירדיג נישט הארמאנירט סיי מיט די נישט פרעהליכע מינעם פון די רעפרעזענטאנטען פון פאלקס-קאמיסאריאט פאר אויסערליכע ענינים — נאך א טאג פארן אפפאהרען — ווי אויך צוליב דעם נישט זעהר טריומפירענדען טאן פון דער מאנטאגדיגער פרעסע, וועלכע האט ארויסגעוויזען א געוויסען אזוי גערופענעם „קאצען יאמער".

די „איזוועסטיא" האט געשריבען: „מיר ווייסען זעהר גוט, אז אזא מין ענדערונג פון בעוואוסטזיין, וואס זיין אנהויב האט געפינען אנ'אויסדרוק, בעת דער מיינונגס-אויסטויש צווישען דעם ה' אידען און דעם רעפרעזענטאנט פון דער סאוויעט-רעגירונג, קען נישט פארקומען מיט אמאל און ענטגילטיג. די כוחות, וואס האבען געפרובט צו געפינען אנ'ענטשפאנונג פון די אינטערנאציאנאלע סתירות אין א מלחמה מיט ראטען-פערבאנד — זענען נישט פערשוואונדען, פונקט אזוי ווי עס איז נישט פערשוואונדען דער פאראורטייל געגען ראטען-פערבאנד און געגען די פערשידענע שיכטען פונם הערשענדען קלאס אין ראטען-פערבאנד. די מלוכות, וואס האבען זיך געשטעלט פאר אנ'אויפגאבע א נייע פערטיילונג פון דער וועלט-מאפע, וועלען זיך ווייטער בעמיהען מיט דער הילף פון דראהונגען און פערשידענע מיטלען צו אקטיוויזירען די כחות, וואס זענען אין ענגלאנד אריענטירט געגען ראטען-פערבאנד..."

די „קאמסאמאלסקאיא פראוודא" האט געשריבען: מיר זענען זעהר ווייט פון אנ'איבערטריבענעם אפטימיזם. די שונאים פון שלום און די שונאים פון ראטען-פערבאנד אין אלע לענדער און אויך אין ענגלאנד, וועלען אהן שום ספק ווייטער פארטזעצען זייער דיווערסיע ארבייט".

דער אלגעמיינער איינדרוק, וואס האט זיך בעקומען אויפ'ן יסוד פון די דאזיגע פרעסע-שטימונגען, ווי אויך פון די קארגע האלבע ווערטער פון די סאוויעטישע דיפלאמאטען, וואלט זיך געלאזט אויסדריקען אויף פאלגענדען אופן: דער וויזיט פון מיניסטער אידען איז אדורכגעגאנגען.... „צו גוט" — אז מען זאל קענען זיין פולשטענדיג רוהיג וועגען דער דויערהאפטיגקייט פון זיינע רעזולטאטען.

מיניסטער אידען איז געקומען קיין מאסקווע אונטער דעם פרישען איינדרוק פון די בערלינער געשפרעכען. די אויסגעצייכנטע פסיכאלאגען פון די סאוויעטישע פאליטיקער — האבען בעוויזען אין כאראקטער פון דער אויפנאהמע און אין טאן פון די געשפרעכען צו שאפען א פולשטענדיג קאנטראסט מיט דעם בערלינער וויזיט. אנשטאט דעם „קריגערישען" און גוט בעוואפענטען פאציפיזם — האט מען דעם ענגלישען גאסט דעמאנסטרירט א גאנץ קורצען פאציפיזם. אויף אלע אויפנאהמען, איז ער געוועזן ארומגערינגעלט קודם-כל מיט די פירער פון די ווירטשאפטליכע רעסארטען: נאר איין לענגערער קאנפערענץ האט ער אפגעהאלטען מיט'ן קאמיסאר פאר פערטיידיגונג וואראשילאוו, וועלכע איז אגב פארגעקומען שוין נאך די הויפט-געשפרעכען. פון די מיליטערישע אינסטיטוציעס האט אידען בעזוכט נאר די פרעכטיגע קולטורעלע אינסטיטוציע אין דער געשטאלט פון דעם צענטראלן הויז פון דער רויטער ארמעע אין מאסקווע.

דער איינציגער דיסאנאנס איז געווען דער אלארמירענדער ארטיקעל פון גענעראל טוכאטשעווסקי וועגען די דייטשע בעוואפנונגען.

עס איז זעלבסטפערשטענדליך, אז קיינער קען נישט קוועסטיאנירען די סאוויעטישע זארג וועגען שלום".

ווייטער בלייבט אטמאר, אז דער קאמוניקאט וועגען די געשפרעכען צווישען אידען—סטאלין—ליטווינאוו האט אויף איהם געמאכט דעם איינדרוק אויך ווי ער וואלט רעדאגירט געווארען „צו גוט".

דאגעגען קען הונדערט פראצענטיג פעסטגעשטעלט ווערען דער זעהר וויכטיגער פאקט, אז די סאוויעטיש-ענגלישע בעציהונגען — וואס ביז איצט זענען זיי בעטראכט געווארען פאר איינעם פון די וויכטיגסטע אינטערנאציאנאלע אנטאגאניזמען — האבען זיך אהן ספק פערבעסערט.

אויפ'ן געביט פון די אויבענדערמאהנטע דירעקטע בעציהונגען איז דער וויכטיגסטער פונקט פון קאמוניקאט די ערקלערונג וועגען דער געגענזייטיגער פראאינטערעסירונג אין דער טעריטאריאלער אונבעריהרליכקייט פון ביידע מלוכות. פון דער ענגלישער זייט — בעדויט אזא דעקלאראציע אנ'אפּ־סעפארירען זיך פון אלע טעאריעס וועגען דער צוטיילונג פון איצטיגען סאוויעטישען טעריטאריום, פון דער רוסישער זייט ווידער איז עס א זעהר וויכטיגע, סיי פון מלוכה'שען, און קודם כל פון אידעאישען שטאנדפונקט, — רעזיגנאציע פון וועלכער עס איז אונטערשטיצונג פון דער „נאציאנאל בעפרייאישע אקציע פון די אונטערדריקטע קאלאניאלע פעלקער".

אזא פערפליכטונג מצד ראטען-פערבאנד איז מסוגל אין א בעדייטענדע מאס צו פערלייכטערן אידענס זיין אקציע צוריקקומען קיין לאנדאן.

ענדעקישע מורא פאר יודישע פריווילעגיעס
אין דער נייער וואהל-ארדינאציע

אין דער פערגאנגענער וואך האט די יודישע פרעסע נאטירט א קלאנג, אז אין דער קומענדיגער וואהל-ארדינאציע זאלען געשאפען ווערען ספעציעלע קרייזען פאר יודען.

אין שייכות דערמיט האט די „גאזעטא ווארשאווסקא" פערעפענטליכט א ארטיקעל וועגען דער דאזיגער פראגע, אין וועלכען די ענדעקישע צייטונג טרעט שארף ארויס געגען דאזיגען פראיעקט, וועלכען זי האלט פאר שעדליך פאר די אינטערעסען פון דער דארפישער פוילישער בעפעלקערונג. די צייטונג שרייבט צווישען אנדערעס:

די שטעלונג פון נאציאנאלען לאגער אין דער פראגע פון מלוכה'שער בירגערשאפט און פאליטישע רעכט פון די יודען אין דער פוילישער מלוכה איז גוט בעקאנט. אזוי לאנג אבער ווי די נייע דריטע קאנסטיטוציע וועט נישט צוזאמענעהמען אונזערע פרינציפען אין יורידישע נארמען, וואס זאל ענטשפרעכען דעם כאראקטער און נויטען פון א נאציאנאלער מלוכה זאגען מיר נישט אפ די יודען די מעגליכקייט אויסצוועהלען אייגענע דעפוטאטען אין סיים, מיר ווילען אז די יודען זאלען שטימען פאר זייערע קאנדידאטען און זאלען זיי אויסוועהלען, איידער זיי זאלען ענטשיידען אין פאליטישען קאמף צווישען פאלאקען, ווי דאס איז געווען בשעתו אין ווארשע בעת די וואהלען פון יאגעלא, ווי עס איז פארגעקומען בעת פערשידענע וואהלען אין געוויסע גאליציען און אויך צוויי מאל בעת די סאנאציע וואהלען צום סיים און סענאט, ווי אויך בעת די לעצטע וואהלען צו די שטעטישע זעלבסטפערוואלטונגען, מיר ווילען בעסער — מיט אנדערע ווערטער — זעהען אין סיים דעפוטאטען יודען, איידער געוועהלטע דורך יודען-פאלאקען.

מיר אנערקענען נישט די פערשידענע שטיקלעך און נסים, דורך וועלכע מען זאל ביי וועמען עס איז אוועקנעהמען די פערטרעטערשאפט אין סיים, נישט אויסשליסענדיג די יודען, אבער מיר מוזען זיך אקעגענשטעלען דעם אנווענדען א קינסטליכע געאמעטריע מיט'ן ציל צו פערזיכערן די יודען דעפוטאטען מאנדאטען. די יודען בילדען נישט אין פוילען אויף קיין שום ארט נישט א צוזאמענגעשלאסענע טעריטאריאלע מאסע זייער קאנצענטרירען זיך אין די שטעט איז נישט קיין נאטירליכע, דאס שאפען פאר יודען ספעציעלע קרייזען וואלט געקענט געשעהען נור דורכ'ן אפרייסען די שטעט פון די דערפער, וואס וואלט פאר אונזערע נאציאנאלע און מלוכה'שע אינטערעסען געווען זעהר נישט גינסטיג. מיר גלויבען, דער סאנאציע לאגער הגם ארויסגעהענדיג פון אנדערע אידעאישע הנחות, וועט מיט אונז מסכים זיין, אז דאס טיילען פוילען אויף א דארפישע און א שטעטישע, אדער אנדערש גערעדט, אויף א פויעריש און יודיש-בעאמטישע — וואלט געווען זעהר געפעהרליך פאר אונזער צוקונפט. א חוץ דעם איז דאס פערפעסטיגען אין א יורידישער פארם אזא צושטאנד, דאס אין קינסטליך צוגעשניטענע שטעטישע קרייזען זאלען די פוילישע מינדערהייטען מאיאריזירט ווערען דורך די יוד. מערהייטען, איז אין דער פוילישער מלוכה פולשטענדיג נישט דערלאזבאר.

עס איז נישט אונזער זאך ארויסצורוקען פאזיטיווע פראיעקטען, וואס זאלען פערזיכערן דעם אנטייל פון די יודען אין סיים און סענאט, וועגען דעם זאלען זיך ברעכען די קעפ, די וואס קענען זיך נישט בעגעהען אין דער פאליטיק אהן יודען, מיר מוזען זיך אבער זעהר קאטעגאריש בעווארענען געגען וועלכען עס איז פריווילעגירען די יודען אין דער נייער וואהל-ארדינאציע, זאל זיין אפילו דורך בעהאלטענע וואהל-געאמעטרישע אופנים.

מיר האפען, אז די דאזיגע שטעלונג אונזערע וועט נישט דורך אלע אונזערע פאליטישע געגנער בעטראכט ווערען פאר „ענדעקישע יודענפרעסריי".

דעם שרייבער פון די דאזיגע שורות האט מיט א פאר טאג צוריק דערצעהלט א געוויסער קאנסערוואטיסט, אז אויף די פערזאמלונגען, וואס זענען דורך די סאנאטארישע פאקטארען צוזאמענגערופען געווארען, בכדי אויפצוקלערען דער בעפעלקערונג די פרינציפען פון דער נייער קאנסטיטוציע, האבען די פויערען אויפ'ן דארף זיך געפרעגט פארוואס די נייע קאנסטיטוציע רעדט גארנישט וועגען... יודען. פארוואס זי גיט זיי דיזעלבע רעכט, וואס די פאלאקען, די באלעבאטים אין דער אייגענער מלוכה.

וואס וואלטען די דאזיגע פויערען געזאגט ווען זיי וואלטען זיך דערוואוסט, אז די נייע וואהל-ארדינאציע שניידט אויס פאר די יודען ספעציעלע קרייזען?

זיי וואלטען זיכער געגען דעם פראטעסטירט אפילו ווען מען וואלט זיי ערקלערט, אז זיי וועלען דערפון געניסען, ווייל זיי וועלען בעקומען ריין פוילישע קרייזען אהן „פאנעס" און יודען.

עס זענען אוועק די צייטען פון ענגען קלאסען עגאאיזם אויפ'ן דארף. דער פויער-נאראדאוויעץ וועט נישט מסכים זיין אויף קיין שום פריווילעגיעס פאר יודען. אויף איבערגעבען אין יודישע הענד די פוילישע שטעט".

פערשטעהט זיך, אז דער גאנצער ענין איז נישט אקטועל. עס האלט נאך נישט דערביי, דאס יודען זאלען אין פוילען אויסגעטיילט ווערען אין בעזונדערע וואהל-קרייזען וואס זאלען זיי גאראנטירען א געהעריגע פערטרעטערשאפט אין סיים. די ענדעקישע צייטונג איז נאר אויסען צו העצען און צו בעווייזען ווי ווייט עס גרייכען שוין די יודישע „פריווילעגיעס" אין פוילען, אז מען געהט זיי אפילו „איבערגעבען די שטעט".

ווי אזוי די נאציס האבען געפיהרט די וואהל-קאמפאניע אין דער פריישטאט

(א בריף פון דאנציג)

אז איך בין דאסמאל אנגעקומען קיין דאנציג, איז גראד אפגעפאהרען פונדאנעט יליוס שטרייכער, וועלכער האט דא געהאלטען א געוואלדיגע אנטי-יודישע רעדע.

אנקוקענדיג דעם דאזיגען פערשוין, ווי ער האט געשמייכעלט פון וואגאן-פענסטער, האט זיך מיר בשום אופן נישט געוואלט גלויבען, אז אט די בריאה פערמאגט אין זיך אזוי פיל חיה'שע שנאה צו אונז. ווען שטרייכער האט דעם פערגאנגענעם זומער געהאלטען אין צאפאט א גיפטיגע אנטיסעמיטישע דרשה, האט די פרעסע נישט פערעפענטליכט קיין געגנויעם בעריכט פון זיין רעדע. ס'איז מעגליך, אז ד"ר רוישנינג, דער פריהערדיגער נאצישער סענאט-פרעזידענט (וועמען שטרייכער האט איצט פארגעווארפען, אז ער האט געוואלט אין געהיים פערשא-כערן דאנציג צו די יודען!) האט דאס דעמאלט גע-האט פערבאטען, פונקט אזוי גוט, ווי ער האט גע-האט ארויסגעגעבען א פערבאט צו פערשפרייטען דא דעם „שטירמער". דאסמאל האט די פרעסע יא פערעפענטליכט גרעסערע אויסצוגען פון דער גיפטיגער דרשה. אינטערעסאנט איז דער זאץ, אז „ווער ס'וועט הרג'ענען א יוד, וועט אליין דער-הרג'עט ווערען, ווייל די יודען ווארטען נאר אויף א פאגראם, בכדי צו קענען נאך פערשווארצען דייטשלאנדס פנים".

ס'איז שווער אפצושילדערן, ווי אזוי די נאציס פיהרען דא די וואהל-אגיטאציע די לעצטע וואך: פון די פענסטער קוקען אראפ צעהנדליגער טויזענטער קליינע האקענקרייץ-פענדלעך. די גאסען זענען בעהאנגען מיט טויזענטער טראנספארענטען, וועלכע ענטהאלטען קורצע פערשידענארטיגע אגיטאציע פאראלען, די הייזער און געוועלבער זענען בעהאנגען מיט גירלאנדעס און אגיטאציע-לאזונגען; ס'ווערען פערשפרייט א מאסע בראשורען און פלוג-בלעטער. די בעקאנטסטע נאצישע פיהרער פון דייטשלאנד נעמען אנ'אנטייל אין דער אגיטאציע, היינט איז דא געהרינג (איהר קענט אייך פארשטעלען די פאמפע, מיט וועלכער מ'האט איהם מקבל-פנים גע-ווען!), מארגען העס און שבת געבעלס. יעדען מאנטאג און דאנערשטאג ווערט קאנפיסקירט די „פאלקס שטימע" (די סאציאליסטישע צייטונג), יענע וואך איז זי אפגעשטעלט געווארען אויף פינף טעג. אפנים אז די „פאלקסשטימע" קריכט די נאציס גוט אין דער גרגרת אריין: זי גייט שוין איצט ארוים אין 40,000 עקז. היינט, דאנערשטאג איז זי ווידער קאנפיסקירט געווארען. ווי מ'שמועסט, זאל עס זיין צוליב א קבלת-פנים ארטיקעל פאר געהרינגען.

דער טערארר מצד די נאציס איז א געוואלדיגער: מ'בעפאלט פערשפרייטער פון דער „פאלקסשטימע", מען שלאגט און הרג'עט מיטגלידער פון פראפ. פעראיינען א. אז. וו. די נאציס האבען נאך מיט צוויי חדשים צוריק אפגעדונגען אלע זאלען דא אויף דער גאנצער היינטיגער וואך. אויך די אפישען סלופעס האבען זיי אפגעדונגען אויף דער ערשטער אפריל-וואך. אזוי ארום קענען די אפאזיציע-פארטייען די לעצטע וואך נישט אפהאלטען קיין שום גרעסערע וואהל-פערזאמלונגען, זיי קענען אויך נישט אויסהענגען זייערע וואהל-פלאקאטען (א חוץ אויף די סלופעס, טאר מען דא אין ערגעץ נישט ארויסהענגען קיין שום פלאקאטען!).

די נאציס זענען אפנים אפילו מיט זייערע אייגענע לייט נישט זיכער, ווייל זיי האבען די טעג ארויסגעלאזט א בראשור, אין וועלכער זיי בעמיהען זיך צו דערווייזען, אז יעדער בעאמטער, וועלכער האט אפגעגעבען א שבועה אויף היטלערן און שטימט נישט פאר דער נאצישער ליסטע, איז פונקט אזוי ווי ער וואלט געשוואוירען פאלש.

איהר דארפט וויסען, אז די נאציס האבען דאס איצטיגע מאל געגעבען שטימרעכט די אלע דאנציגער, וועלכע וואוינען שטענדיג אין דייטשלאנד; די דאזיגע וועהלער בעקומען אומזיסטע באהן-בילעטען ביז דאנציג און, ווי מען שמועסט, נאך צו 50 מארק טאשען-געלט. אז ס'האנדעלט זיך דא וועגען א היבשער צאהל, קען מען דרינגען דערפון, וואס בלויז פון בערלין און האמבורג קומען 1400 וועהלער.

אינטערעסאנט איז אויך דער פאליציייאישער פערבאט, אז מען טאר נישט ווארפען קיין בלומען אין די אויטאס פון די דייטשע גדולים, וואס קומען אהער צו גאסט, דער עולם מורמעלט, אז מ'האט א פנים מורא, מען זאל אמאל נישט ווארפען עפעס אנדערש, אנשטאט בלומען.

ס'איז קלאר, אז די נאציס, זייענדיג ביי דער מאכט און האבענדיג צו זייער דיספאזיציע קאלאסאלע פאנדען, זענען בכוח צו געבען דעם וועהלער פערשידענע „וואהל-וואורשטען". אזוי למשל, האט מען פערטיילט צווישען די ארבייטסלאזע (פון די ווינטער הילפס-געלטער!) שיך פאר די קינדער (אגב האט מיר מיינער א פריינד, א בעהאוועגטער אין די דאזיגע ענינים, דערציילט, אז די דאזיגע שיך פערטיילען, פערשטענדליך, בלויז נאצישע שיך-הענדלער, וועלכע לעקען אפ ביי דעם עסק א שפארע אפּותיקא: א פאר שיכלעך קאסט סך הכל 3—4 פוילישע גילדען און זיי בעקומען פאר זיי פונ'ם מאגיסטראט 9—10 גולדען אדער 15—17 פוילישע גילדען).

אין פאריגען פאלקסטאג זענען געווען 41 נאציס, 10 צענטער-לייט, 12 סאציאליסטען, 5 קאמוניסטען, 2 דייטש-נאציאנאלע און 2 פוילישע דעפוטאטען. ווען די נאציס זאלען בעקומען נאך 7 דעפוטאטען, וועלען זיי שוין האבען א קוואליפיצירטע מעהרהייט. די אפאזיציע איז זיכער, אז דאס וועט די נאציס נישט געלונגען.

אין די וואהל-ארטיקלען פון נאצישען פיהרער ווערען דער קאמוניסטען אנגערופען אונטערוועלט-מענשען און פשוט'ע פערברעכער, די סאציאליסטען און קאטוילען — געוועהנליכע פערראטער, די דייטש-נאציאנאלע — אידיאטען אא"וו

אנ'אינטערעסאנטע דערשיינונג בעמערקט זיך דא לעצטענס. עס שאפט זיך א מין יודישער געטא: ביי יודישע הויז-אייגענטימער קאנצענטרירען זיך פאמעלעך בלויז יודישע לאקאטארען. צוזאמען פיהלען זיך די יודען זיכערער, אז מען בעמערקט היינט צו טאג א הויז אהן פעהנער, זייט זיכער, אז דארט וואוינען אווראי בלויז יודען.

ש.

אמעריקאנער יודישער קאנגרעס
בלייבט טריי דער אידעע פונ'ם יודישען וועלט-קאנגרעס

פ א ר י ז, (יט"א) די עקזעקוטיווע פאר'ן יודישען וועלט-קאנגרעס טיילט מיט, אז טראץ די רעדער קלאנגען — איז דער אמעריקאנער יודישער קאנגרעס געבליבען טריי דער אידעע פון יודישען וועלט-קאנגרעס. די רעזאלוציע, וואס איז אנגענומען געווארען איינשטימיג אויף דער קאנפערענץ אין פילאדעלפיע מיט'ן אנטייל פון 600 דעלעגאטען פון גאנץ צפון-אמעריקע לויטעט:

1) דער אמעריקאנער יודישער קאנגרעס איז אהן שום בעשרענקונגען מסכים מיט דער בעוועגונג צו שאפען א יודישען וועלט-קאנגרעס אויף דעמאקראטישע יסודות. דער וועלט-קאנגרעס האט זיין אויפגאבע צו די פראבלעמען וואס זענען אין א גרעסערע אדער קלענערער מאס געמיינזאם פאר די יודען פון אלע לענדער. ער דארף ווערען די רעפרעזענטאנץ פון זייערע בשותפות'דיגע אינטערעסען און שיצען זייערע פאליטישע, בירגערליכע, רעליגיעזע און עקאנאמישע רעכט אין דער גאנצער וועלט.

2) דער אמעריקאנער יודישער קאנגרעס איז זיך מתחייב אין דער פולסטער מאס מיטצוארבייטען פארן שוץ פון די נאציאנאלע מינדערהייטס-רעכט פון יודישען פאלק אין די לענדער, וואו די דאזיגע רעכט זענען גאראנטירט אדער פעראנקערט אין די געזעצען פון לאנד.

גרויסע פון דער הויפּט-שטאָט

פון אונזער ווארשעווער קארעספּאנדענט

מ. עלבוים

אין די פּוילישע פּאָליטישע קרייזען, דאָרט וואו מ׳מיינט, אַז מען ווייסט אַלץ פון פאַרויס, האָט מען לעצטענס איבערגעלעבט אַ שטיקעל איבּערראַשונג! אַלע האָבּען זיך גערוכט אויף אַ ברייטער ענדערונג אויף די מיניסטאָרען-פּאָרט-פעלען, מ׳האָט אפילו אויסגערעכענט די נעמען פון די מיניסטאָרען, וואָס געהען-אַוועק און פון די, וואָס קומען, — און דאָ איז געקומען דער בעשלוס פונ׳ם „דעצידירענדען פאַקטאָר", אַז אַלץ בלייבּט ווי געוועזן, אַלע מיניסטאָרען בלייבען אויף זייערע ערטער און עס ווערט בלויז געביטען דער פּרעמיער. פּולקאָוויק סלאַוועק האָט פערנומען דאָס אָרט פון פּראָפעסאָר קאָזלאָווסקי און דערמיט האָט זיך געענדיגט דער „גרויסער שטורם".

מען טייטשט דאָס אויס, אַז אין אַ צייט פון אַלגעמיינער בעוואָפענונג אין אַלע לענדער, אין קליינע און גרעסערע לענדער פאָכען מיט די שווערדען, האָט אויך פוילען געדאַרפט אַוועק-שטעלען בּראָש פון דער רעגירונג אַ פּולקאָווניק אויפ׳ן אָרט פון אַ פּראָפעסאָר; אַז ווען מען דאַרף געבען ענטפערס אויף פראַגען פון מזרח-און מערב-פאַקטען, דאַרף דער ענטפער קומען פון א רעגירונג, וואָס ווערט רעפּרעזענטירט פון אַ לעגיאָנען-זעלנער און נישט פון אַנ׳אוניווערזי-טעטס-מענש; „ווען עס רעדען האַרמאַטען שווייגט די וויסענשאַפט" — וואָלט מען געדאַרפט פּאַראַ-פּראַזירען דאָס בּיסמאַרק-ווערטעל.

פונדעסטוועגען האַלט מען, אַז מיט איין לעגיאָן-פּולקאָווניק ענדיגט עס זיך נאָך נישט. עס ווערען דאָך ערוואַרט ווייטערדיגע ענדערונגען אין דער רעגירונג, אָבער דאָס זאָל געשעהן ערשט אין חודש מאַי, נעמליך: בעת׳ן יאָהרצייט פון דער מאַי-איבּערקעהרעניש, דעם 13-טען...

* * *

ביי דער געלעגענהייט לאָמיר אַ נישטער-טון אין דער געשיכטע פון די פּוילישע רעגירונגען פון דער לעצטער צייט.

אין פּוילען זענען ביז-איצט געוועזען 32 מיניס-טאָרען-קאַבּינעטען און 22 פּרעמיערען. פון די געוועזענע פּרעמיערען זענען צוויי געשטאָרבען: יאַן סטעטשקאָווסקי און גראַף אַלעקסאַנדער סקזשינ-סקי (דער לעצטער איז אומגעקומען בעת אַנ׳-אויטאָ-קאַטאַסטראָפע).

דער ערשטער פּוילישער פּרעמיער איז געוועזען יאַן קוכאַזשעווסקי. ער איז געוועזען אויף זיין אַמט פון 7-טען דעצעמבער 1917 ביז׳ן 27-טען פעב-רואַר 1918. איצט פערנעהמט ער זיך מיט וויסענ-שאַפטליכער אַרבייט.

דער צווייטער פּרעמיער איז געוועזען פּראָפ. אַנטאָני פּאָניקאָווסקי פון 27. פעברואַר ביז׳ן 4-טען אַפּריל 1918; ער איז אויף דעם זעלבען אַמט געוועזען, שפּעטער, נאָך 2 מאָל: 19-טען אָקטאָבער 1921 — 5-טען מערץ 1922 און 10-טען מערץ ביז׳ן 6 יוני 1922. איצט איז ער פּראָפעסאָר אין וואַרשאָווער פּאָליטעכניקום.

דער דריטער, לויט דער רייה, איז געוועזען יאַן סטעטשקאָווסקי (4-טען אַפּריל — 5-טען סעפּ-טעמבער 1918).

דער פירטער פּרעמיער, יוזעף שוויעזשינסקי, האָט געהאַלטען זיין אַמט 8 טעג: פון 26-סטען אָקטאָבער ביז׳ן 4-טען דעצעמבער 1918.

דער פינפטער פּרעמיער, ד״ר וולאַדיסלאַוו ווּרובּלעווסקי האָט געפיהרט דעם קאַבּינעט 10 טעג פונ׳ם 4-טען נאָוועמבער ביז׳ן 14-טען נאָוועמ-בער 1918. ד״ר ווּרובּלעווסקי איז איצט פּרעזעס פון „באַנק פּאַלסקי".

דער זעקסטער: יענדזשעי מאָראַטשעווסקי. גע-ווען פּרעמיער פון 7-טען נאָוועמבער 1918 ביז׳ן 16-טען יאַנואַר 1919. איצט איז ער סיים-דעפּו-טאַט און פיהרער פון די „פּראַקישע" פּראָפעסיאָ-נעלע פעראייניגען.

איגנאַצי-יאַן פּאַדערעווסקי — דער זיבעטער פּרעמיער אין פּוילען — האָט רעגירט פון 16-טען יאַנואַר ביז׳ן 9-טען דעצעמבער 1919 (כמעט אַ גאַנץ יאָהר). איצט איז ער ווייטער, ווי געוועזן, פּיאַניסט, רייכער גוט-בעזיצער און שותף צו אַ רייה גרויסע אונטערנעהמונגען; ער וואוינט אין דער שווייץ.

דער אַכטער פּרעמיער: לעאָפּאָלד סקולסקי האָט אָנגעפיהרט מיט׳ן קאַבּינעט פון 13-טען דע-צעמבער 1919 ביז׳ן 9-טען יוני 1920. איצט איז ער פּרעזעס פון דער אַקציען-געזעלשאַפט פון פּוילישען ראַדיאָ און מיטגליד אין אַ רייה אַנ-דערע אַקציען-געזעלשאַפטען.

וולאַדיסלאַוו גראַבּסקי איז געוועזען צוויי מאָל פּרעמיער: פון 23-סטען יוני 1919 ביז׳ן 24-סטען יולי 1920 און פון 9-טען דעצעמבער 1923 ביז׳ן 14-טען נאָוועמבער 1925. איצט איז ער פּראָפעסאָר אין דער הויכער אַגראַר-שולע און פּרעזעס פון די פּוילישע עקאָנאָמיסטען און סטאַטיסטיקער.

ווינצענטי וויטאָס, איז געוועזען 3 מאָל פּרעמ-יער: פון 24-סטען יולי 1920 ביז׳ן 13-טען אָק-טאָבער 1921, פון 28-סטען מאַי ביז׳ן 14-טען דעצעמבער 1923 און פון 10-טען ביז׳ן 15-טען מאַי 1926. ער איז געוועזען דער לעצטער פּרעמיער פון פאַר׳ן מאַי-רעוואָלוציע; ער האָט דאָס לעצטע מאָל כמעט נישט אָנגעפיהרט מיט׳ן קאַבּינעט, ווייל עס זענען פאָרגעקומען גאַסען-קאַמפען. איצט גע-פינט ער זיך אויף עמיגראַציע אין טשעכאָסלאָ-וואַקיי.

אַרטור שליווינסקי איז געוועזען פּרעמיער בס״ה 9 טעג: פון 28-טען יוני ביז׳ן 7-טען יולי 1922. איצט איז ער דירעקטאָר פון דער פּוילישער קאָ-מונאַל-באַנק און פערנעהמט זיך אויך מיט היס-טאָריש-וויסענשאַפטליכער אַרבּייט.

פּראָפ. יוליאַן-איגנאַצי נאָוואַק איז געוועזען פּרע-מיער פון מיניסטאָרען-ראַט פון 31-טען יולי ביז׳ן 14-טען דעצעמבער 1922. איצט איז ער ווערטרי נאַר אויפ׳ן קראָקאָווער אוניווערזיטעט.

גענעראַל וולאַדיסלאַוו שיקאָרסקי איז געוועזען פּרעמיער פון 16-טען יולי 1922 ביז׳ן 26-טען מאַי 1923. ער געפינט זיך איצט כסדר אין פּאַריז, שטודירט מיליטערישער וויסענשאַפטען, שרייבט מי-ליטערישע ווערק, איז צייטווייליג נישט אַקטיוו אין דער אַרמעי.

גראַף אַלעקסאַנדער סקזשינסקי (געוועזען אויך אויסערן-מיניסטער) איז געוועזען פּרעמיער פון 20-סטען נאָוועמבער 1925 ביז׳ן 5-טען מאַי 1926. איז שפּעטער אומגעקומען בעת אַנ׳אויטאָ-קאַטאַס-טראָפע.

פּראָפ. ד״ר קאַזשימיעזש באַרטעל איז געוועזען פּרעמיער פינף מאָל: פון 15-טען מאַי ביז׳ן 4-טען יוני 1926, פון 8-טען יוני ביז׳ן 24-טען אָקטאָבער 1926, פון 27-טען ביז׳ן 30-טען אָקטאָבער 1926, פון 27-טען יוני 1928 ביז׳ן 13-טען אַפּריל 1929 און פון 29-טען דעצעמבער 1929 ביז׳ן 17-טען מערץ 1930. איצט איז ער פּראָפעסאָר אויפ׳ן לעמבערגער פּאָליטעכניקום, נעהמט אָבער אַ שטי-לען בעראַטונגס-אַנטייל אין די אַרבּייטען פון דער רעגירונג און פון צייט-צו-צייט ווערט זיין פּרעמ-יער-קאַנדידאַטור ווידער אַקטועל.

מאַרשאַל יוזעף פּילסודסקי איז געוועזען צוויי מאָל פּרעמיער: פון 2-טען אָקטאָבער 1926 ביז׳ן 27-טען יוני 1928 און פון 25-טען אויגוסט ביז׳ן 4-טען דעצעמבער 1930.

ד״ר קאַזשימיעזש שוויטאַלסקי איז געוועזען פּרעמיער פון 14-טען אַפּריל ביז׳ן 7-טען דעצעמ-בער 1929. איצט — סיים-מאַרשאַלעק.

פּולקאָווניק וואַלערי סלאַוועק, איז געוועזען פּרעמ-יער פון 29-טען מערץ ביז׳ן 23-טען אויגוסט 1930 און פון 4-טען דעצעמבער 1930 ביז׳ן 26-טען מאַי 1931. איצט — צום דריטען מאָל פּרעמיער. אין דער צווישען-צייט — כסדר׳דיגער סיים-דעפּוטאַט און פּרעזעס פון ב.ב.-קלוב.

פּולקאָווניק אַלעקסאַנדער פּריסטאָר האָט פּרע-זידירט אין מיניסטאָרען-ראַט פון 27-טען מאַי 1931 ביז׳ן 9-טען מאַי 1933. איצט — סיים-דעפּוטאַט, פיהרער פון ב. ב. און פּרעזעס פון הויפּט-פער-באַנד פון די מזרח-קרעסען.

יאַנוש יענדזשעיעוויטש איז געוועזען פּרעמיער פון 10-טען מאַי 1933 ביז׳ן 13-טען מאַי 1934. איצט — סיים-דעפּוטאַט און פּרעזעס פון דער געזעלשאַפט צו פערשפּרייטען טעאַטער-קונסט אין פּוילען.

פּראָפ. לעאָן קאָזלאָווסקי — פּרעמיער פון 14-טען מאַי 1934 ביז׳ן 28-טען מערץ 1935. איצט פערנעהמט ער זיך ווידער מיט וויסענשאַפט-ליכע אַרבּייטען.

האט געהאלטען זיין ווייב פערשלאסען אין א שטייג

ווייל זי האט א שמייכעל געטון צו אנ׳אנדערען מאן!

דזשאָן טראַנאַ, אַ פאַרמער אין אַ דערפעל אין אונגאַרן, לעבען אַרענזשאַלעס, האָט זיך אין איין נאַכט אויפגעכאַפּט פון אַ געשריי פון אַ חיה. אין דער מיגוּט האָט זיך איהם אויסגע-דאַכט, אַז ער האָט שוין עטליכע מאָל געהערט אַזאַ מין געשריי. ער איז אַראָפּ פון בעט און גע-וואַרט, טאָמער וועט ער נאָכאַמאָל דערהערען דאָס געשריי, אָבער ער האָט שוין מעהר נישט געהערט און זיך צוריקגעלייגט.

„און אפשר איז דאָס נישט מעהר ווי אַ חלום?" האָט ער מיט זיך אַליין איינגע׳טענה׳ט.

אָבער אויף דער צווייטער נאַכט האָט ער ווידער דערהערט דאָס זעלבע קול און שוין אַזוי קלאָר, אַז ער האָט דאָס דערקענט פאַר אַ מענשליך קול. דאָס מאָל איז ער ווידער אַראָפּ פון בעט און דאָס געשריי האָט זיך ווידערהאָלט עטליכע מאָל ער האָט שוין זעהר קלאָר געהערט, אַז דאָס שרייט ערגיץ אַ מענש.

ער איז צוגעלאָפען צום פענסטער און געזעהן פון ווייטענס דעם שכן זיינעם דזשאָהאַן פעיט, וועלכער האָט מיט עטליכע יאָהר צוריק אויפגע-שטורעמט דער געגענד מיט זיין פרובען דערמאָרדען זיין ערשטע פרוי. די פרוי — האָט מען געזאָגט — האָט געוואָגט צו פלירטעווען מיט אַ פרעמדען מאַן און דערפאַר האָט זי פעיט געוואָלט טויטען.

מען האָט אויך דערצעהלט, אַז ער פלעגט זיך מיט איהר שטענדיג קריגען דערפאַר, וואָס ער האָט זי חושד געווען אין אומטרייקייט. די פאַרמערס האָבען זי אויך חושד געווען, ווייל זי פלעגט טאַקע קאָקעטירען מיט יעדען וָשעהנעם מאַנסביל און פלעגט אַפילו אָננעהמען מתנות פון פרעמדע מענער. די שכנים האָבען זיך גע׳סוד׳עט ווענען איהר און דערצעהלט, אַז נאָכדעם ווי איהר מאַן האָט זי געכאַפּט מיט אַ פרעמדען מאַן, האָט ער זי געוואָלט דערמאָרדען, אָבער עס זענען זיך אָנגעלאָפען שכנים און זי אָפּגעראַטעוועט.

פעיט האָט זיך דערנאָך מיט דער לייכטזי-ניגער פרוי גע׳גט און איטליכען געזאָגט, אַז מעהר וועט ער שוין אין זיין לעבען נישט הייראַ-טען, ווייל אַלע פרויען זענען פערדאָרבען און קיינער טאָר זיי נישט גלויבען פון דאַנען-אַהין.

אָבער פעיט האָט חרטה געהאַט און יאָ גע-הייראַט. זיין צווייטע פרוי איז געווען די זעהר שעהנע מערי נעגי, וועלכע איז געווען בעקאַנט אין דער גאַנצער געגענד פאַר אַ זעהר אָרענטליך מיידעל.

מערי איז געווען געטריי און איבערגעגעבען איהר מאַן, עס פערשטעהט זיך, אַז איטליכער האָט איהם מקנא געווען, און עס איז נישט געווען קיין אורזאַך, אַז פעיט זאָל מערי׳ן עפּעס שלעכטס טון. און ווען דער שכן, דזשאָן טראַנאַ, האָט גע-זעהען פון ווייטענס פעיט׳ן, האָט ער נישט געקאָנט חושד זיין, אַז פעיט זאָל שלאָגען זיין ווייב אַזוי, אַז זי זאָל מאַכען אַזעלכע שרעקליכע געוואַלדען.

פונדעסטוועגען האָט טראַנאַ אויפ׳ן אַנדערען טאָג זיך געזעהען מיט פעיט׳ן און איהם דער-צעהלט, אַז ער האָט שוין עטליכע נעכט כסדר געהערט געוואַלדען פון אימיצען, און גראַד נעכ-טען, ווען די געוואַלדען האָבען איהם אויפגעוועקט און ער איז אַראָפּ פון בעט, האָט ער צו זיין שטוי-נען דערזעהען, אַז ער, פעיט, קומט אַן פון דעם אָרט, פון וואַנען די קולות האָבען זיך געטראָגען.

פעיט האָט זיך געמאַכט נישט וויסענדיג און געזאָגט, אַז ער האָט קיין שום קולות נישט געהערט, און צוגעגעבען, אז עס קאָן זעהר גוט מעגליך זיין, אַז דאָס זענען געווען קעץ.

דער שכן האָט זיך אָפּגעזעגענט און דערנאָך גלאַט-אַזוי זיך אַ פרעג-געטון: „וואָס מאַכט עפּעס דיין ווייבעל?"

פעיט האָט געענטפערט: „זי איז געזונד. זי איז געפאָהרען צוגאַסט צו קרובים אין בודאַפּעשט."

דאָס האָט דעם שכן אַריינגעבראַכט אין אַ פערדאַכט און ער האָט בעשלאָסען געוואוירט צו ווערען, וואָס עס קומט פאָר ביי פעיט׳ן אויף דער פאַרם. ער האָט זיך אַרומגעקוקט אין אַלע זייטען און קיין אויסערגעוועהנליכע זאַך נישט בעמערקט. פונדעסטוועגען איז ער באַלד אַוועק צו דער פּאָליציי.

פּאָליציי איז געקומען צו פעיט׳ן אויף דער פאַרם און גענומען זוכען. פעיט האָט דער פּאָליציי

(ווייטער זייט 9-טע זייט)

הורדוס

פון חיים שוים

— 3. —

הורדוס וויל לעבען, אבער זיין שוויגער לאזט נישט

מיט דער הילף פון רוימישע סאָלדאַטען האָט הורדוס איינגענומען ירושלים, זיך אַריינגעקלי-בען אין דעם פּאַלאַץ פון די חשמונאים און אָנגע-הויבען רעגירען אַלס קעניג פון ארץ-ישראל. אָבער ער האָט געמאַכט זיין חשבון אָהן זיין שוויגער. דעריבער איז ער געווען אַזאַ טרויעריגער דורכפאַל.

הורדוס איז געווען זיכער, אַז איהם וועט זיך איינגעבען צו ברענגען רוה און פרידען אין דעם לאַנד און צו מאַכען אַ סוף צו דעם בלוטיגען ברוי-דער-און בירגער-קריג, וואָס האָט זיך געצויגען שוין צענדליגער יאָהרען.

אָט וואָס הורדוס׳עס חשבון איז געווען.

די אורזאַך פון אַלע מהומות, פון דעם גאַנצען בירגער-קריג אין ארץ-ישראל איז געווען אַריס-טאָבּולס פאַמיליע און איהרע אָנהענגער, די עקס-טרעמע נאַציאָנאַליסטען, וועלכע זענען געווען גרייט צו קעמפען ביז׳ן טויט קעגען הורדוס׳ן און די רוימער, זיינע בעשיצער; און מיט זיי איז הורדוס באַלד פערטיג געווען, אַנטיגאָנוס׳ן, אַריסטאָבּולס זוהן, וועלכער איז, מיט דער אונ-טערשטיצונג און דער הילף פון די פּאַרטער (פּער-סער), געווען דריי יאָהר כהן-גדול און קעניג, האָבען די רוימער דעם קאָפּ אַראָפּגעהאַקט. די פיהרער פון זיין פּאַרטיי אין ארץ-ישראל האָט הורדוס געלאָזט הינריכטען. האָט ער, הורדוס, געקאָנט איצט זיך אַרויסשטעלען פאַר דעם פאָלק אַלס דער שטיצער און פיהרער פון הורקנוס׳עס צד, פונקט ווי דאָס האָט פריהער געטון אנטיפּאַטער, זיין פאָטער.

נאָך מעהר: הורדוס האָט געוואָלט פעראייניגען אין בלוט זיין פאַמיליע און די פאַמיליע פון די חשמונאים און גרינדען אַ נייע דינאַסטיע, אַ נייע חשמונאים-הורדוס פאַמיליע פון הערשער, וואָס זאָלען קעניגען איבער ארץ-ישראל אונטער דער אויבערהערשאַפט פון רוים. ער האָט דע-ריבער חתונה געהאַט מיט מרים׳ען, אַנ׳אייניקעל פון הורקנוס׳ן און אריסטאָבולס, כדי דער זוהן, וואָס וועט געבוירען ווערען פון איהם און מרים׳ען, זאָל זיין דער יורש און נאָכפאָלגער זיינער און עס זאָל הייסען, אַז די דינאַסטיע פון די חשמונאים ווערט ווייטער פאָרטגעזעצט.

מיט דער כהונה-גדולה האָט הורדוס גאָר לייכט געמאַכט אַ טאָלק. אַ לענגערע צייט פאַר הורדוס׳עס הערשאַפט איז דער אַלטער הורקנוס, מרים׳ס זיידע, געווען כהן-גדול. האָט אנטיגאָנוס, ווען ער האָט, מיט דער הילף פון די פּאַרטער, איינגענומען ירושלים, איהם אַראָפּגעזעצט און איהם געלאָזט אַוועקפיהרען פון פּאַרטישען חיל אַלס געפאַנגענעם קיין בבל. כדי אָבער צו זיין זיכער מיט דער כהונה-גדולה, האָט אנטיגאָנוס געלאָזט אָפּבייסען דעם פעטער זיינעם אַנ׳אויער. הורקנוס האָט אַלזאָ געהאַט א מום און איז געווען פסול פאַר דער כהונה.

אַלס פסול׳דיגער כהן איז דער אַלטער הור-קנוס געווען איצט אַנ׳אומשעדליכער מענש, און הורדוס האָט איהם אַראָפּגעבראַכט צו זיך און איהם געהאַלטען אין זיין פּאַלאַץ.

ווער אָבער זאָל זיין כהן גדול?

די פראַגע האָט הורדוס געלעזט אויף אַ גאַנץ פשוט׳ן אופן. געווען אַ סך יודען, וועלכע האָבען פון אָנהייב אָן בעשטריטען דאָס רעכט פון די חש-מונאים צו זיין כהנים-גדולים. די חשמונאים, האָ-בען די דאַזיגע יודען גע׳טענה׳ט, האָבען מיט געוואַלט, מיט מיליטערישער מאַכט פערכאַפּט די כהונה-גדולה. האָט הורדוס דערפאַר אַוועקגענומען די כהונה-גדולה פון דער חשמונאים-פאַמיליע און איינגעזעצט פאַר א כהן-גדול אַ כהן פון דער אַלטער דינאַסטיע פון צדוק׳ן, פון וועלכער עס האָבען געשטאַמט אַלע כהנים-גדולים זינט דער בית-המקדש איז אויפגעבויט געוואָרען ביז אנט-יוכוס׳עס צייט.

איז אַלזאָ אַלצדינג געווען גוט, גלאַט און געזעצליך. דער כהן-גדול איז געווען אַ געזעצלי-כער. אויך הורדוס האָט זיך געהאַלטען פאַר אַ לע-גאַלען קעניג ביי יודען אַלס איידים פון דעם חשמונאים הויז. אָט, למשל, האָט אויך דריוש דער ערשטער זיך געהאַלטען פאַר דעם געזעצליכען נאָכפאָלגער פון כורש׳ן, ווייל ער האָט חתונה גע-האָט מיט זיינער א טאָכטער. אויך אלעקסאנדער מוקדון האָט געהאַלטען, אַז ער האָט אַ לעגאַלען רעכט אויפ׳ן פּערסישען טראָן, ווייל ער האָט חתונה געהאַט מיט א טאָכטער פון דריוש דעם דריטען.

אוי, אַנ׳ערך, האָט הורדוס געמאַכט אַ חשבון. איז אָבער געזעסען אין קעניגליכען פּאַלאַץ זיין שוויגער, מרים׳ס מוטער, אַלעקסאַנדריא, און זי האָט געמאַכט גאָר אַנ׳אַנדערען סך-הכל פון דער לאַגע.

אַלעקסאַנדריא האָט געוואָלט הורדוס׳ן פאַר אַנ׳איידים און איז געווען שטאַרק צופרידען, וואָס ער האָט צושלאָגען איהר שוועסטערקינד און שוואָ-גער אַנטיגאָנוס און געבראַכט איהר אַלטען פאָ-טער,, הורקנוס׳ן, צוריק אַהיים. אָבער אַ קעניג גאָר געוואָרען? ווי קומט ער, אַנטיפּאַטער׳ס זוהן, צו טראָגען אויפ׳ן קאָפּ די קרוין פון איהר פאַ-מיליע, פון די חשמונאים?

אַלעקסאַנדריא איז געווען אַ קלוגע און פע-היגע פּרינצעסין מיט אַנ׳אומרוהיגער נאַטור און מיט אַנ׳אַמביציע צו הערשען. זי האָט זיך נישט צופרידענגעשטעלט מיט דער ראָלע פון אַ קע-ניג׳ס מוטער, פון אַ קעניג׳ס אַ שוויגער, נאָר זי האָט אַליין געוואָלט הערשען, אַליין געוואָלט זיצען אויף אַ קעניגליכען טראָן. ווארים זי איז געווען אַנ׳אייניקעל פון דער חשמונאים-קעניגין אַלעקסאַנדרא (שלומציון), און דאָס אומרוהיגע בלוט פון איהר באָבע׳ן איז אין איהרע אָדערען געבּרויזען. זי האָט דעריבער זיך אַרומגעטראָגען מיט איהרע איינענע פּלענער, מיט איהרע אייגע-נע פערבאָרגענע געדאַנקען, וועלכע האָבען איהר נישט געלאָזט רוהען.

די קעניגליכע קרוין, האָט אַלעקסאַנדרא גע-האַלטען, האָט געהערט צו איהר פאָטער הורקנוס. אָבער אַזוי ווי ער איז געווען פסול פאַר דער כהונה און צו אַלט און שוואַך פאַר דער מלוכה, האָט זי, זיין טאָכטער, געדאַרפט זיין די יורשטע און זיצען אויפ׳ן טראָן פון די חשמונאים, פונקט ווי אַמאָל איהר באָבע, נאָך דעם טויט פון איהר זיידען אַלעקסאַנדער ינאי. הורדוס דאַרף זיין דער פיהרער און בעשיצער פון הורקנוס׳ס צד, ווי דאָס איז פריהער געווען זיין פאָטער אַנטיפּאַטער. אָבער נישט מעהר ווי דאָס. א מלך גאָר געוואָרען! נישט זי דאַרף זיין די שוויגער פון קעניג הורדוס, נאָר ער דאַרף זיין דער איידים פון דער קעניגין אַלעק-סאַנדראַ.

פערשטעהט זיך, אַז אַלעקסאַנדראַ איז גע-זעסען אויפ׳ן אויער מיט דער טאָכטער, מיט מרימ׳ען, און ביידע, הפנים, האָבען בעשלאָסען, אַז מען מוז זעהען אויסווירקען, אַז מרים׳ס ברודער, אַריסטאָבול דער דריטער, וועלכער איז שוין אויס-געוואַקסען און געוואָרען אַ גאַנצער בחור, זאָל באַלד בעשטימט ווערען אַלס כהן גדול. עס וועט זיך שוין מאַכען ווען עס איז אַ געלעגענהייט, ווען ער וועט קאָנען זיך אַרויפזעצען אויפ׳ן קאָפּ אויך די קעניגליכע קרוין פון די חשמונאים.

הורדוס האָט, פערשטעהט זיך, נישט גע-וואָלט הערען דערפון. דאָס האַרץ האָט איהם גע-זאָגט, אַז די שוויגער הויבט דאָ אָן אַנ׳אינטריגע קעגען איהם, וואָס וועט צונישט מאַכען אַלע זיינע פּלענער; אַנ׳אינטריגע, וואָס וועט פער׳סמ׳ען זיין לעבען און מאַכען פון זיין הויז, פון זיין פּאַלאַץ, א גיהנום פון פערדאַכט און אייפערזוכט, פון מאָרד און נקמה-זוכעניש.

הורדוס האָט זיך געוועהרט, אָבער אויסגע-פיהרט האָט אַלעקסאַנדרא. זי האָט אויסגעפיהרט מיט דער הילף פון קלעאָפּאַטראַ׳ן.

(פאָרטזעצונג קומט)

האנדווערקעריי און האנדעל

גענויע אויפקלערונג וועגען „ריטשאלט" אויף אומזאץ-שטייער

ווער גענים פון דער דאזיגער הנחה

וועגען ריטשאלט אויף אומזאץ פאר'ן יאהר 1935 זענען פערשפרייט געווארען פיל נישט ריכטיגע ידיעות. מיר האלטען דעריבער פאר נויטיג צו געבען דא א אויספיהרליכע אויפקלערונג וועגען נייעם געזעץ אויף'ן ריטשאלט פון אומזאץ-שטייער פאר'ן יאהר 1935, כדי עס זאלען נישט זיין קיין שום ספקות.

דאס נייע געזעץ וועגען ריטשאלט אויף'ן יאהר 1935 איז אבגעדרוקט אין דזיענניק אוסטאוו נומער 16, פאזיציע 89.

אין דעם דאזיגען געזעץ ווערט געזאגט:

אלע סוחרים און האנדווערקער, וואס האבען אין יאהר 1934 געהאט ריטשאלט-שטייער, וועלען אויך אויף דעם יאהר 1935 האבען ריטשאלט.

ריטשאלט קאנען האבען נאר:

1) סוחרים, וואס פערקויפען זייער סחורה נאר צו קאנסומענטען און האבען פאטענטען צווייטע, דריטע אדער פערטע קאטעגאריע.

סוחרים, וואס פערקויפען זייער סחורה צו ווי־דערפערקויפער, זאגאר ווען זיי האבען הנחה-פאטענטען דריטע קאטעגאריע, קאנען נישט האבען קיין ריטשאלט-שטייער.

2) פאבריקאנטען און האנדווערקער, וואס האבען פאטענטען 6־טע. 7־טע און 8־טע קאטעגאריע.

3) מעהל־מיהלען, וואס האבען פאטענטען 8־טע קאטעגאריע.

די אלע אויבען־אויסגערעכענטע גענים פון ריטשאלט. אויב זייער אבראט אין די יאהרען 1930 און 1931 האט בעטראפען נישט מעהר פון 90 טויזענד זל. דאס הייסט דורכשניטליך 45 טויז. זל. אין יאהר.

סוחרים „סקופ" האבען נישט קיין ריטשאלט;

4) האנדווערקער פון 8־טער קאטעגאריע, וואס ארבייטען נאר מיט איין געדונגענעם ארבייטער (לעהר־געזעלען, מיט וועלכע עס איז פערהאן א שריפטליכער אפמאך, רעכענען זיך נישט פאר ארבייטער), בעקומען א ריטשאלט צו צאהלען בלויז 16 זל. א יאהר, אויב מען בעשעפטיגט מעהר פון איין געזעלען אדער מען האט איין ארבייטער מיט איין לעהר־געזעלען, מיט וועלכען מען האט נישט קיין געהעריגען שריפטליכען אפמאך, צאהלט מען שוין ריטשאלט לויט'ן אבראט, וואס מען האט געהאט אין די יאהרען 1930—1931.

לאדזער האנדווערקער אויף דער פויזנער יריד

אויספלוגען פון לאדז צום יריד

אין דער האנדווערקער־קאמער איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון אלע צעכען און האנד־ווערקער־ארגאניזאציעס, די קאנפערענץ איז געווען געווידמעט דעם פויזנער יריד, וועלכער קומט פאר צווישען 28 אפריל און דעם 5 מאי.

די פראגע האט רעפערירט דער פרעזעס פון דער האנדווערקער־קאמער קאפטשינסקי. ער האט אויפגעוויזען, די נוצען פון פויזנער יריד און פארגעלעגט, אז די לאדזער האנדווערקער זאלען דארט אויסשטעלען זייערע עקספאנאטען.

ס'איז בעשלאסען געווארען, כדי צוצוגעבען חשק די לאדזער האנדווערקער אנטייל צו נעהמען אין פויזנער יריד זאל די האנדווערקער־קאמער פאר די ערשטע 5 האנדווערקער וואס וועלען זיך ווענדען דער ענין ווענדען דעקען 50 פראצענט פון די קאסטען פון ארט אויפ'ן יריד און 50 פראצענט פון די טראנספארט־קאסטען פאר די עקספאנאטען.

ווייטער איז ארומגערעדט געווארען די פראגע פון איינארדנען קאלעקטיווע אויספלוגען פון לאדז צום פויזנער יריד. ס'איז בעשלאסען געווארען איינצוארדנען אזא אויספלוג דעם 3. 4. און 5 מאי, וועגען דעם איז בעשלאסען געווארען זיך צו ווענדען צו אלע צעכען און האנדווערקער־ארגא־ניזאציעס

די שטעלונג פון די האנדווערקער-קאמערען

צו דער פראגע וועגן ליקווידירען די פערלעגענע חובות איז די פערזיכערונגס-אנשטאלטען

דער פערבאנד פון די האנדווערקער־קאמערען האט אנגענומען פאלגענדען בעשלוס אין דער פראגע פון אנולירען און פונאנדערלעגען אויף ראטעס די פערלעגענע חובות פאר די פערזיכערונגס־אינ־סטיטוציעס:

1) נישט קוקענדיג דערויף וואס דעם 15. מערץ 1934 איז ערשינען א געזעץ וועגען פער־לייכטערען דאס אפצאהלען די פערלעגענע חובות פאר דער פערזיכערונג־אנשטאלט, איז דאס געזעץ נאך נישט איינגעפיהרט געווארען אין לעבען צוליב דעם וואס עס פעהלט אנ'ענטשפרעכענדע אויס־פיהרונגס־פעראָרדנונג.

2) ביי אזא לאגע איז אונבעדינגט נויטיג, אז ס'זאל באלד ארויסגעגעבען ווערען אויספיהרונגס־פעראָרדנונגען, וועלכע וואלטען מעגליך געמאכט דאס אנווענדען הנחות, וועלכע זענען פארגעזעהען אין נייעם געזעץ. פאר דער גרעסטער צאהל ווירט־שאפטליכע ווארשטאטען.

3) די דערמאהנטע הנחות דארפען טראגען א גענעראלען כאראקטער, דאגעגען די אויספיהר־פעראָרדנונגען דארפען פאראויסזעהען די מעגליכ־קייט פון אנערקענען ווייטערדיגע הנחות ביז צום פולשטענדיגען אנולירען די פערלעגענע חובות אין אויסנאהם־פאלען נאך די אינדיווידועלע בעמיהונגען

4) צוליב דער וויכטיגקייט פון די ענטשפרעכענד

פעראָרדנונגען פאר די האנדעלס און אינדוסטריע־אונטערנעהמונגען, דארפען די ווירטשאפטליכע זעלבסטפערוואלטונגען האבען א ווירקונג אויף דעם

אינהאלט פון די פעראָרדנונגען, די ווירטשאפטליכע זעלבסטפערוואלטונג דארף האבען א דעה ביים אויסארבייטען די אויספיהרונגס־תקנות.

אפענע חובות וועט מען קענען איינמאהנען

דורך דער נייער איינמאהנונגס-פראצעדור

פון 1־טען מערץ 1935 איז אריין אין קראפט פאר קאנגרעס־פוילען די אפטיילונג פון קאדעקס פאר ציווילער פראצעדור וועגען די דערמאהנונגס־פראצע־דור. די דאזיגע פראצעדור איז שוין גילטיג אין גא־ליציען און אויף די קרעסען. איצט האט מען דאס איינגעפיהרט אויך אין קאנגרעס־פוילען. דעריבער וועלען מיר דא אויפקלערען די בעדייטונג פון דעם.

אויפ'ן סמך פון אט דעם געזעץ, קאן מען מאה־נען א אפענעם חוב לויט א זעהר פערקירצטער און איינפאכער פראצעדור:

אפט זענען פערהאן חובות, וואס דער שולדיגער לייקענט נישט אין זיי. ער קאן זיי נישט אפווארפען און עס איז וועגען זיי נישטא קיין חלוקי דעות, אבער זיי ווערען נישט געצאהלט.

עס טרעפט אויך, אז עס קומט א חוב, אויף וועלכען עס איז נישטא קיין דאקומענט, נישט קיין ביכער, נישט קיין עדות, אבער דער שולדיגער וועט נישט אפלייקענען דעם חוב.

אט אזעלכע אפענע חובות קאן מען געריכטליך אפמאהנען דורכ'ן געריכט, אהן פראצעסען, אהן געריכטס־פערהאנדלונגען.

אויב מען וויל אויפמאהנען אזא אפענעם חוב מיט דער הילף פון געזעץ וועגען „דערמאהנונגס־פראצעדור", דארף מען זיך ווענדען צום גראדזקי געריכט, אז מען זאל ארויסגעבען א „נאקאז־אופא־מינאוואטשי" אויף דעם חוב, וואס עס קומט ביי דעם און דעם.

אין דער ביטע צום געריכט דארף מען שריי־בען דעם נאמען און אדרעס פון שולדיגען. מען דארף אנגעבען פערוואס עס קומט דאס געלד, פאר סחורה, פאר א גמילת חסד א. ד. גל. און דעם נא־מען און אדרעס פון מאהנער.

דאס געריכט גיט ארויס נאך עטליכע טעג דעם מאהנער א „נאקאז־אופאמינאוואטשי" און איין עק־זעמפלאר פון דעם נאקאז ווערט צוגעשיקט צום שול־דיגען צוזאמען מיט א קאפיע פון דער אנקלאגע פון מאהנער.

אין נאקאז פון געריכט צום שולדיגען ווערט גע־זאגט, אז אין משך פון פירצעהן טעג פון טאג אן, וואס מען דערלאנגט איהם דעם „נאקאז" זאל ער בעצאהלען דעם חוב.

מיט דעם דאזיגען „נאקאז" קען דער מאהנער נאך גארנישט אויפטון, ער קאן דאס נישט איבער־געבען צום קאמארניק און מען קאן נאך נישט מא־כען קיין זאיענטשע.

דער שולדיגער, וואס בעקומט דעם נאקאז פון געריכט האט צייט אין משך פון די 14 טעג אפצור־ווארפען דעם נאקאז. און פונקט ווי עס איז פער־איינפאכט דאס ארויסגעבען א „נאקאז־אופאמינאוו־טשי" גראד אזוי איז פעראיינפאכט דאס אפוואר־פען דעם נאקאז. דער שולדיגער קאן אריינשיקען צום געריכט א שריפטליכע מעלדונג, אז ער ווארפט אפ דעם נאקאז־אופאמינאוואטשי און די פאדערונג פון מאהנער. מעהר נישט, בלויז די עטליכע ווערטער זענען גענוג. מען דארף אפילו נישט מאטיווירען. נישט אנגעבען קיין עדות.

נאך מעהר, מען איז אפילו נישט מחויב דאס צו טון שריפטליך, מען קען אריינגעהן אין דער גע־ריכטס־קאנצעלאריע און מינדליך זאגען דעם סעק־רעטאר, דאס ער זאל פראטאקאלירען, אז ער ווארפט אפ דעם נאקאז מיט דער פאדערונג פון מאהנער.

קוים טוט מען דאס, פאלט אפ דער נאקאז און ער האט נישט קיין שום בעדייטונג.

אויב אבער עס גנהען אוועק די 14 טעג און דער שולדיגער ווארפט נישט אפ דעם נאקאז, דע־מאלט ווערט דאס פונקט אזוי ווי א ווירא̈ק און מען קען צוטרעטען מאכען א זאיענטשע. עטליכע טעג שפעטער נאך די 14 טעג, דארף דער מאהנער אריינ־געהן אין געריכט און מען שטעלט איהם א סטעמ־פעל אויפ'ן נאקאז, דאס ער איז אריין אין קראפט אזוי ווי א וויראק און מען קאן דאס נאכדעם אפגע־בען צום קאמארניק.

אויף אזא אופן קאן מען מאהנען נאר ביז טוי־זענד זל. ביי פערזאנען, וואס וואוינען אין פוילען.

וועגען די ארבייטער, וועלכע זענען בעשעפטיגט ביי דער יוד. שחיטה

די צווישען-קאמער קאמיסיע האט אפגעזאגט זייער ווענדונג

אויף דער זיצונג פון דער צווישען־קאמער־קאמיסיע אין ענינים פון די פליישער און ווארשטען אויסארבייטער זענען בעטראכט געווארען א גאנצע רייה אקטועלע פראבלעמען. ס'זענען בעטראכט גע־ווארען רעכטליכע און שטייער־פראגען, ווייטער דער אקטועלער פראיעקט פון מיניסטעריום וועגען רעגולירען דעם פערקעהר מיט פיה און פלייש־האנדעל.

דער טאג־ארדנונג האט אויך ארומגענומען א רייה לויפענדע פראגען און צווישען זיי אויך די פראגע פון לערן־יונגלען אין פליישער און ווארש־טען מאכער פאך, די פראגע פון פערעכענען דעם דעטייל־האנדעל מיט פלייש צום האנדווערק און די פראגע פון די ארבייטער אין די לאדזער שעכט־הייזער.

אין דער לעצטער פראגע זענען פארגעקומען בעמיהונגען מצד די יודישע צעכען און אויך יודי־שען פראפעסיאנעלען פעראיין פון פלייש־בעארביי־טונגס־בראנזשע. וועגען ארויסגעבען די ארבייטער, וועלכע ארבייטען ביי דער יודישער שחיטה אין לאדז, צייגנישען, אז זיי האבען שוין אדורכגעמאכט די לעהר־צייט.

די קאמיסיע האט אפגעזאגט די ווענדונג פאר שטעלענדיג זיך מיט'ן אינדוסטריע־געזעץ.

ענדערונגען אין פאטענטען-טאריף

ווי מיר דערוויסען זיך ענדיגט שוין איצט דער פערבאנד פון די האנדווערקער־קאמערען צו ארבייטען וועגען דער פרינציפיעלער ענדערונג אין דעם טאריף פון פאטענטען, וועלכע בע'עולה'ט איצט שטארק די האנדווערקער.

אין פערלויף פון די נאהענטסטע צוויי וואָ־כען וועט אנ'ענטשפרעכענדער פראיעקט צוגע־שטעלט ווערען דעם פינאנץ־מיניסטעריום.

(ווייטערדיגע האנדווערקער־ידיעות ־ 9 זייט)

די אקטועלסטע פראגען פאר קליינהענדלער

וועגען די פערלעגענע שטייערן — הנחה-פראצענטער—געגען אלגעמיינע שאצונגס-נארמען — שטייער-סטאוועס פאר נאביאל-הענדלער

אויף די וועכענטליכע פערזאמלונגען אין צענט־ראלען קליינהענדלער־פעראיין, פאמארסקא 15, איז צווישען אנדערען אויפגעקלעהרט געווארען די לעצטע פעראָרדנונג פון פינאנץ־מיניסטעריום וועגען אנולירען פערלעגענע שטייערן. לויט דער פעראָרדנונג ווערען געשאנקען פאלגענדע שטייערן פון פאר'ן 1 אפריל 1933: לאקאל־שטייער פון הייזער, פלעצער אויב אין יאהר 1934 האבען די פעטענטען בעקומען צו בעצאהלען ביז 100 זלאטעס פאר'ן גאנצען יאהר. ד. ה. אויב איינער צאהלט לאקאל־שטייער אין יאהר 1934 (פאר'ן גאנצען יאהר) נישט מעהר ווי 100 זלאטעס, ווע־רען אזא איינעם געשטראכען אלע אלטע לאקאל־שטייערן ביז'ן 1 אפריל 1933 — מעג אפילו די פערלעגענע סומע בעטרעפען עטליכע טויזנד זלאטעס, מיליטער־שטייער, אומזאץ און הכנסה ביז'ן 1 אפריל 1933 — אויב פאר'ן יאהר 1934 איז אויסגעמאסטען געווארען נישט מעהר ווי צו 20 זל. פאר יעדען שטייער בעזונדער.

אויך ווערען געשטראכען אלע שטראפען ביז 100 זל. — יעדע בעזונדער, אויב זיי זענען אויס־געמאסטען געווארען פאר'ן 1 אפריל 1933.

ווייטער איז אויך אויפגעקלערט געווארען אז פון 15־טען ד. ח. וועלען אלס נארמאלע פראצ־ענטער רעכענט ווערען 0,75 (3|4 פראצ.) און אלס הנחה־פראצענטער 0,4.

דאס פינאנץ־מיניסטעריום האט אויך סקא־סירט די 14 הנחה־טעג. ביז יעצט אויב דער שטייער איז געווען צאהלבאר דעם 1־טען, האט מען גע־קאנט צאהלען אהן פראצענט ביז'ן 15 דעם זעל־בען חודש.

יעצט וועט שוין אויפ'ן צווייטען טאג צוגע־רעכענט ווערען פראצענט.

גלייכצייטיג האט דאס פינאנץ־מיניסטעריום דעם 10 פראצ. צוגאב־שטייער געהעכערט אויף 15 פראצ.

ווייטער איז אויך אין צענטראלען קליינהענדלער פעראיין, פאמארסקא 15 ארומגערעדט גע־ווארען די פראגע וועגען שאצונגס־נארמען. די לאדזער האנדעלס־קאמער האט זיך ארויסגעזאגט געגען די דערמאנטע שאצונגס־נארמען בפרט בנוגע קליינהענדלער. יעדער שאצונג דארף און מוז פאר־קומען אינדיווידועל: שאצען קען מען נישט און מ'טאר נישט לויט א שאבלאן.

דער צענטראלער קליינהענדלער פעראיין פא־מארסקא 15 האט זיך מיט אייניגע חדשים צוריק געווענדען צו דער האנדעלס־קאמער וועגען אנ־נעהמען שריט צו פערקלענערען די שטייער־סטאוו־קע פאר נאביאל־הענדלער אויף 1 פראצ. לעצ־טענס איז אנגעקומען פון פינאנץ־מיניסטעריום אנ'־ענטפער, אז דער ענין וועט ערלעדיגט ווערען צוזאמען מיט'ן ענין רעסטאראנען און יאדלאדיי־ניעס. אין צוזאמענהאנג מיט דעם האט זיך די נאביאל־סעקציע געווענדען מיט א צווייטען מע־מאריאל, אין וועלכען זי ווייזט אן, אז אין אנפאנג יאהר 1934 האט די אדמיניסטראטיווע מאכט גע־צוואונגען צו שליסען נאביאל־געשעפטען — מלע־טשארניעס וועלכע צאהלען אנשטאט 1 פראצ. — 2 פראצ. און אויב די שטייער־אמטען זאלען פאר'ן יאהר 1934 ווייטער רעכענען 2 פראצ., וועט דאס זיין א שטארקע רעה פאר די דערמאנטע. אויב די אדמיניסטראטיווע מאכט אנערקענט נישט די אונטערנעהמונגען פאר גאסטראנאמישע, דארף דאס זעלבע — די פינאנץ־מאכט. דער ענין איז ערלעדיגט געווארען אויף דעם אופן, אז די נאבי־יאל בראנזשע וועט ווערען געשאצט בעזונדער נאר מיט בעטייליגונגען פון נאביאל־הענדלער און די הויך פון דער שטייער־סטאווקע וועט זיין אנבעלאנג פון פעסטשטעלען דורך די עקספערטען, וואס פאר א כאראקטער די אונטערנעמונג טראגט.

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 9 ו ניסן תרצה

אפריל
זון-אויפגאנג 4.58
זון-אונטערגאנג 6.23

500 קילאמעטער נייע וועגען

און 13 נייע בריקען אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע

אינטערוויאו מיט'ן לאדזער וואיעוואדע

דער לאדזער וואיעוואדע ה' האוקע-נאוואק האט אויפגענומען א פארשטעהער פון לאדזער אפטיילונג פון „פאט", און האט איהם ערטיילט אנ'אינטערוויאו וועגען די אינוועסטיציע-ארבייטען אויף די וועגען פון דער לאדזער וואיעוואדזטווע.

צ. א. האט דער וואיעוואדע דערקלערט:

מיט דער הילף פון די קרעדיטען פונ'ם ארבייטס פאנד, מלוכה'שן וועג-פאנד, און מיניסטעריום פון עפענטליכע ארבייטען איז מאביליזירט געווארען אין דער וואיעוואדזטווע אויף ארבייט צו קאנסערווי-רען און בויען נייע מלוכה'שע וועגען א סומע פון 3 מיליאן 177 טויזענד זלאטעס, און פאר די ארבייטען פון די וועגען פון די זעלבסטפערוואלטונגען 4 מיליאן מיט 503 טויזענד זלאטעס.

אין דעם פערגאנגענעם יאהר האט מען אויף די מלוכה-וועגען פולשטענדיג בענייט 110 קילאמעטער אויסגעבעסערט האט מען 216 קילאמעטער, און נייע וועגען האט מען געבויט 18 קילאמעטער.

אויף די זעלבסטפערוואלטונגס-וועגען זענען בענייט געווארען 113 קילאמעטער, און נייע וועגען זענען אויסגעבויט געווארען אויף א שטח פון 133 קילאמעטער. בעזונדערס איז דא וויכטיג געוועזן דער אפשניט פון 11 קילאמעטער צווישען לאדז און סטריקאוו, וואס איז מקצר דעם וועג לאדז — ווארשא אויף 7 קילאמעטער.

אין לויף פון יאהר ווערט פראיעקטירט א גאנצע רייהע נייע וועגען פון די אינוועסטיציע - קרעדיטען פונם קאמוניקאציע-מיניסטעריום און פאר דער פינאנציעלער הילף פון ארבייטס-פאנד אויף א סומע פון 10.600.000 זלאטעס. דערביי וועט דער ארבייטס-פאנד זיין בעטייליגט מיט א סומע פון 5.700.000 זלאטעס.

ווייטער געהט דער ארבייטס-פראגראם אויפ'ן לויפענדען יאהר פאר דעם ווידערבוי פון א 20-קילאמעטער-לאנגען שאסע פעטריקאוו—לאדז, און 20 קילאמעטער לאדז—קאליש, אויף קאסטקע-ברוק.

פון די פראיעקטירטע ארבייטען אויפ'ן געביט פון מלוכה-בריקען, דארף קודם כל דערמאנט ווערען דאס בויען פון א פעסטער בריק איבער דער ווארטא הינטער שיעראדז, און די פערענדיגונג פון 2 פעסטע אייזען-בעטאן-בריקען אויף דער פראסנע אין וויענשאוו און קאליש, ווי אויך איבער דער ווארטא הינטער פיזדרי. די לעצטע בריק וועט זיין 230 מעטער לאנג. ביי די דאזיגע אלע ארבייטען וועלען בעשעפטיגט זיין ארבייטסלאזע פון די וויכטיגסטע ארבייטס לאזע צענטערען: לאדז, פעטריקאוו, טאמאשאוו, פאביאניץ, זדונסקא-וואליא א. אז. וו.

צווישען דיפראיעקטירטע אינוועסטיציע-ארבייטען אינם לויפענדען בודזשעט-יאהר וועט דאס בויען פון וועגען און בריקען בעטרעפען אנ'ערך 20.000,000 זלאטעס.

דער פראגראם זעהט פאראויס דאס אויסבויען פון 500 קילאמעטער נייע וועגען און 13 גרעסערע בריקען.

בלוטיגע באנדיטעריי אין לאדז

ביים וועהרען זיך—דערהרג'עט 1 באנדיט און איינער שווער פערוואונדעט

(א) אויף רוג טאקאזשעווסקיעגא און לימאנאווסקא איז נעכטען ביינאכט אויסגעבראכען א בלוטיג געשלעג צווישען שיכורים.

אויפ'ן „שלאכט-פעלד" זענען געבליבען ליגען אין א טייך בלוט די צושטאכענע מיט מעסערס: יוזעף סענקאווסקי (פאסטערסקא 8) און הענריק בארקאווסקי (מלינארסקא 28).

פאגאטאוויע האט זיי ערטיילט ערשטע הילף און אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין זייערע היימען.

די איבריגע שלעגערס זענען בעצייטענס אנטלאפען.

(א) אויפ'ן צמענטאזש אויף דאלי זענען באנדיטען בעפאלען די 53-יאהריגע עמיליא יאנסקא (פון לימאנאווסקיעגא 35) און זי שווער צושלאגען מאכענדיג איהר וואונדען אין קאפ און אין די הענט

דערשרעקענדיג זיך פאר איהרע געוואלד-געשרייען זענען די אנפאלער אנטלאפען.

איצט זוכט זיי די פאליציי.

(א) בעזונדער בושעוועט לעצטענס דער מין באנדיטעריי אויף באלוט, ובפרט אין דער געגענד פון ראדאגאשטש.

די בלוטיגע רויב-אנפאלען האלטען זיך אין איין איבערהזר'ן, ספעציעל אין די פינסטערע געסלעך ביינאכט.

נעכטען, אויך ביינאכט, האבען אויף דער פאסטערסקא גאס 4 שיכור'ע פערשוינען פערשטעלט דעם וועג א געוויסען באלעסלאוו ראשינסקי.

זיי זענען צו איהם צוגעשטאנען, ער זאל זיי געבען געלד אויף בראנפען, און אז ער האט זיך אפגעזאגט זיי צו פאלגען, האבען זיי איהם אנידערגעווארפען אויף דער ערד און איהם שרעקליך צושלאגען.

אז זיי האבען צו איהם נאך ארויסגענומען מעסערס, בכדי איהם ריכטיג מכבד צו זיין, האט ער נישט געמאכט קיין לאנגע שהיות, נאר ארויסגעכאפט דעם רעוואלווער, וואס ער מיט זיך געהאט, און אנגעהויבען צו שיסען.

דער רעזולטאט פון זיין שיסען איז געווען דער, וואס ער האט אוועקגעלעגט א טויטען אויפ'ן ארט איינעם פון די אנפאלער, דעם ארבייטסלאזען יאן זדונעק (פון פראנטשישקאנער 81) און דעם צווייטען דעם 24-יעהריגען סטאניסלאוו לעשניעווסקי (פון פאסטערסקא 24) האט ער מיט 2 קוילען געטראפען אין דער ברוסט...

די איבריגע 2 באנדיטען זענען תיכף עוקר געווען, און מ'האט זיי דערווייל נאך נישט געכאפט.

לעשניעווסקי'ן האט פאגאטאוויע אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

ראשינסקי'ן האט דערווייל פערהאלטען פאליציי.

אפגעזעסען טורמע פאר אפרעמדער זינד

צוליב אונגעוועהנליכע עהנליכקייט צום פערברעכער

(א) אין דער וואוינונג פון אלפרעד שניידער (סאנאקא 18) איז ד. 29 סעפטעמבער 1934 געקומען עפעס א פערשוין און מיטגעטיילט שניידערן, אז די פרוי שניידער, וועלכע איז ווירקליך נישט געווען אין לאדז, איז געקומען צו פאהרען און ווארט דער מאן זאל קומען אויפ'ן וואקזאל אין כאינע זי אפנעהמען. שניידער איז ארויס פון שטוב, מיט איהם דער שליח. דער לעצטער האט זיך אבער באלד צוריקגעקעהרט און געזאגט דער דינסט, אז דאס האט איהם שניידער צוריקגעשיקט נאך געלד.

אזוי ווי דאס דינסט-מיידעל האט נאר וואס געזעהען דעם פערשוין ארויסגעהען מיט'ן באלעבאס, האט זי איהם געגלויבט און ארויסגעגעבען 21 זל. מיט 40 גראשען, וויפיל זי האט געהאט אין שטוב.

שניידער האט זיך באלד איבערצייגט, אז די מעשה מיט זיין פרוי איז אנ'אויסגעטראכטע, ווען ער האט זיך אינדערהיים דערוויסט וועגען די 21 זל. מיט 40 גר. איז איהם אלץ קלאר געווארען.

ער האט געמאלדען וועגען גאנצען ענין דער פאליציי.

דארט האט מען איהם געוויזען אנ'אלבאם פון די פערדעכטיגע און אין איין פאטאגראפיע האט סיי שניידער, סיי דאס דינסט-מיידעל דערקענט דעם „גאסט".

די פאטאגראפיע האט פארגעשטעלט א געוויסען מייער קאפלאן (לעגיאנאוו גאס 39).

קאפלאן איז געשטאנען פארן געריכט און נישט קוקענדיג דערויף, וואס ער האט קאטעגאריש געלייקענט ער זאל זיין געווען ביי שניידערן; אויך שניידער איז נישט געווען פעסט ביי זיך: קאפלאן איז א יוד און שניידערן האט זיך אויסגעדאכט, אז געווען ביי איהם איז א קריסט. נישט קוקענדיג אויף דעם אלעם האט דאס געריכט קאפלאנען פער'משפט אויף 6 חדשים טורמע. מ'האט איהם טאקע באלד ארייגעזעצט אפזיצען די שטראף.

דערווייל האט זיך געמאכט, אז דער פאליציאנט פורמאנקעוויטש, וועלכער האט געפיהרט די אויספארשונג געגען קאפלאנען איז מיט א צייט שפעטער געשטאנען אלס עדות אין א פראצעס געגען א געוויסען יוזעף זשעפניקאווסקי.

זשעפניקאווסקי האט געהאט אויף זיך עפעס א 11 פראצעסען, אלע אין דעם נוסח, ווי שניידערס ענין. פורמאנקעוויטשען האט זיך געווארפען אין די אויגען די אונגעוועהנליכע עהנליכקייט פון קאפלאנען מיט זשעפניקאווסקין און עס איז איהם איינגעפאלען צו פרעגען צי דאס איז נישט ער זשעפניקאווסקי געווען מיטן וויזיט ביי שניידערן אויף סאנאקא 18. זשעפניקאווסקי האט זיך מודה געווען.

אזוי ארום איז קאפלאן פער'משפט געווארען און אפגעזעסען שוין 14 וואכען, נאר דערפאר, וואס ער איז אזוי עהנליך צו זשעפניקאווסקין און, פערשטעהט זיך, אז אויך דערפאר, וואס ער האט געהאט דאס אומגליק צו פיגורירען אין דער קארטאטעק.ע

דער פראצעס געגען קאפלאנען איז נעכטען נאכאמאל בעהאנדעלט געווארען און ער איז אינגאנצען רעהאביליטירט געווארען.

הרב טרייסטמאן איינגעלאדען אנצונעמען

דעם אמט אלם הויפט-רב אין תל-אביב

(—) נעכטען האט הרב שמחה טרייסטמאן, גענעראל-סעקרעטאר פון לאדזער ראבינאט, בעקומען א טעלעגראפישע אנפראגע פון תל-אביב, צי ער איז מסכים ארויסצושטעלען זיין קאנדידאטור אלס הויפט רב אין תל-אביב, אויפן ארט פון הרב פראנקעל, וועלכער איז ערשט נישט לאנג נפטר געווארען.

ווי מיר הערען, וועט הרב טרייסטמאן אננעמען די דאזיגע איינלאדונג

די פראגע פון ענטשעדיגונג פאר די מלחמה-היזקות

אין דעם טעקסטיל-אינדוסטריע-פערבאנד

נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון פרעזידיום פון טעקסטיל-אינדוסטריע-פערבאנד אין פוילען, וועלכער ארבייט איצט אינטענסיוו איבער'ן אויפבוי פון די פערבאנד-אגענדעס.

צ. א. איז בעשלאסען געווארען צו ווענדען פיל אויפמערקזאמקייט דעם פראבלעם פון ענטשעדיגונגען פאר די מלחמה-היזקות, וועגען וועלכע עס דארף בערופען ווערען א ספעציעלע קאמיסיע.

דאס פרעזידיום פונם פערבאנד האט אויך אונטערגענומען א פאר-דיסקוסיע איבער דער רעארגאניזאציע פון דער האנדעלס-סעקציע, וועלכער איז א פערבאנדס-ארגאן פאר סחורות-קרעדיט, וואס די גרויס-אינדוסטריע ערטיילט די אפנעמער.

אויספלוגען קיין פאלעסטינע
פון 630.— זל. אן
ארגאניזירט:
ארביס" פיעטריקאווער 18, טעל. 249-33

Dr. REICHER
פאלודביאווא 28, טעל. 201-93
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט
פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג
סעקסועלע בערעטונגען און פסיכא-אנאליזען
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—8 אווענד

אינדיווידועלע טוריסטישע רייזעס
קיין פאלעסטינא
מיט דער שיף „POLONJA" די נאהענטסטע אפרייזעס דעם 1 מאי און 15 מאי.
ערלעדיגט זעמטליכע פארמאליטעטען. באהן-בילעטען פון לאדז. איינשרייבונגען נעמט אן
WAGONS-LITS COOK, Łódź, Piotrkowska 64.

יודיש
מאריאנעטען-שפיל
„בערל-שמערל-טעאטער"
אנפיהרונג: משה בראדערזאן
אי'ן קאפע „אידעאל"
(פיעטריקאווער 48)
צווייטער פראגראם א. נ.
נאר נישט געזארגט
עס ווערען געוויזען לאלקעס-קאריקאטורען פון: דער טערקישער חזן סרול-אכמעט-פאשא, חז; פוסח-וויצקי; אדוואקאט וויצמעל; דער דוטשע ושעבאטינסקי; בענ—בען גוריאן; ר' מענדעל גראנאך; רעגינא קאנדעל-צוקער; שיינע-שיינדל מרים; יוזעף קאוואלע-שמיד; מעצענאט קאפילעץ; ר' ליבישל טורח מוריגי; ד"ר פלויש; דעפוטאטען-פרעזעס ר' לייבעל; נח פורים-לגצקי; שבתאי מוהל; איטשע-מאיר קוזיען און וואווושניעץ עקס-קאמער; יודיש פאן-לאחנזק; שמענדריק עם שמענדריקוביץ; וואלענטי און וואיטשע-כאווע; ראצע מיט די צאצע; בערל-שמערל-ברידער; פיניעלע מזיס.
היינט, דינסטאג—1 פארשטעלונג
אנהויב 10 אווענט. קאנסומציע 1 זל.
טעקסטען: משה בראדערזאן, י. אבערזשאנעק און ח. י. בזשוסטאווסקי. לאלקעס געשניצט — ש. טאבאק מוזיק אראנזשירט: דוד ביינע למאן

די סוחרים געגען די שולע-געוועלבלעך

(א) נאכ'ן אלפוילישען סוחרים-צוזאמענפאהר פון פערשידענע בראנזשעס, וואס איז לעצטענס פארגעקומען, איז אויף א בעריכטס-פערזאמלונג אין לאדז, אויף וועלכער די פאפיר- און גאלאנטעריע-סוחרים האבען זיך צ. א. ארויסגעזאגט שארף געגען די פערשידענע קאאפעראטיוו-געוועלבלעך, וואס עקזיסטירען כמעט אין אלע שולען.

די סוחרים האבען טענות, הלמאי די דאזיגע געוועלבלעך קאנקורירען מיט די ריכטיגע סוחרים, און האבען אנגעוויזען דערויף, אז זיי זענען עס ביכולת צו טון דערפאר, ווייל זיי האבען נישט נויטיג אויסצוקויפען קיין פאטענטען און האבען נישט קיין אנדערע הוצאות.

עס איז בעשלאסען געווארען צו ווענדען זיך צו דער שול-מאכט וועגען ארויסגעבען ענטשפרעכענדע פעראָרדנונגען.

פערוואונדעט דורך אנ'אקס

(א) אויף טאמאשאווער גאס איז אטרייבענדיג בהמות שווער פערוואונדעט געווארען פון אנ'אקס דער קצב מנחם-חנא ווארגאווסקי (פון לימאנאווסקיעגא 11).

ער איז אנידערגעפאלען א טיף פערחלשטער.

פונם שרעקליכען קלאפ האט ווארגאווסקי בעקומען א בלוט-אויסגוס און אין א שווערען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

דער 7-טער טאג אין גרויסען פאליטישען פראצעס

(א) נעכטען אין 7-טען טאג פון פראצעס געגען די 16 אנגעקלאגטע אין ארויסגעבען קאמוניזירענדע צייטשריפטען, האט דאסווארט בעקומען דער פראקוראר קאזלאווסקי.

ער אונטערשטיצט די בעשולדיגונג און פאדערט פאר אלע א שטראף ווייל, ווי ער פיהרט אויס, די אנגעקלאגטע שטעלען מיט זיך פאר דעם רעדאקציאנס-קאמיטעט פון דער קאמוניסטישער פארטיי.

נאכדעם האט דאס ווארט בעקומען אדוואקאט ווינאווער, וועלכער האט פערטיידיגט דעם בעשולדיגטען אייזענמאן.

היינט וועלען רעדען די ווייטערע פערטיידיגער.

Dr. med.
R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17
נעמט אן פון 1—2 און פון 4—6 נאכמ.

אפטייקן

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקן: קאספערקעוויטש (זגערזשער 54), סיטקעוויטש (קאפערניקא 26), זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), באיארסקי (פושטשאד 19), ליפיעץ (פיעטריקאווער 193), ריכטער (11 ליסטאפאד 86).

א קאנפליקט אין דער בוי-אינדוסטרי

(א) אין ארבייטס-אינספעקטאראט האט נעכטען געדארפט פארקומען א קאנפערענץ וועגען א קאלעקטיוון אפמאך אין דער בוי-אינדוסטריע—

צו דער קאנפערענץ האבען זיך געשטעלט די פארשטעהער פון די פראפעסיאנעלע בוי ארבייטער פאראיינען, דער צעך, די מייסטערס האבען אבער זייער פארשטעהער נישט געשיקט.

די בוי-ארבייטער האבען בעשלאסען צוזאמענצורופען אן'אלגעמיינע פערזאמלונג כדי אנצונעהמען א שטעלונג צו דער געשאפענער לאגע.

עס האנדעלט זיך אין דעם, אז דער אפמאך זאל געשלאסען ווערען איידער עס הויבט זיך אן דער בוי-סעזאן, וועלכער איז איצט צוליב די שלעכטע וועטערען אויפגעהאלטען געווארען.

א שרפה

(א) אויף טארגאווא 54 איז אויסגעבראכן א שרפה אין דער וואוינונג פון א געוויסען ראזענבלום.

די אנגעקומענע פייערלעשער האבען די שרפה שנעל איינגעלאשען.

דער היזק בעטרעפט 2,000 זלאטעס.

קינא-טעאטער

„MIRAZ"

11 ליסטאפאד (קאנסטאנט.) 16

היינט — די דאפעלטע פרעמיערע

1) בירא-בידזשאן

2) ביידע מענשען

יודיש לעבען
יודישע מוזיק
יודישע פרייד און לייד
יודישער איבערבוי
יודישע פאלקסלידער
יודישע טענץ
אין דער יודישער שפראך

פרייזען פון די פלעצער: III פל. 54 גר. II פל. 85 גר., I פל. 1.09 זל. באלקאן 75 גר.

בריף-טרעגער אין דער פעריפעריע פון לאדז

אין די דערפער, אויף די זומער-וואוינונגען ווערט איינגעפיהרט רעגולערע פאסט-קאמוניקאציע

(א) צו די רעפארמען, וועלכע זענען אייגעפיהרט געווארען דורך דעם פאסט-אמט אין דעם אופן פון צוטראגען די בריף, פון צושטעלען אין א רעקארד-צייט די ארטיגע בריף, א. ד. גל. קומט צו נאך איין אינאוואציע, וואס דארף בעגריסט ווערען.

ביז איצט איז זעהר שוואך בעדינט געווארען דורך פאסט די פעריפעריע פון לאדז: בריף, טעלעגראמעס, זענדונגען פלעגען נישט פינקטליך צוגעשטעלט ווערען אין די ווייטערע ראיאנען אין לאדז און אין די דערפער נעבען לאדז. אין נייעם פלאן, וואס ווערט איצט איינגעפיהרט דורך דער פאסט און טעלעגראף דירעקציע זענען פאראויסגעזעהן אנארמעע מיט דארפס-בריף-טרעגער.

די אינאוואציע איז זעהר וויכטיג איצט פאר די זומער-וואוינונגען. געשעפטס-מענשען וועלען קאנען פיהרען זייערע געשעפטס-קארעספאנדענצען אונגעשטערט אויף די זומער-וואוינונגען. פאר אפנעמען אדער אפגעבען א בריף אין דארף, א זענדונג, אן'אינקאסא אויפטראג א. ד. גל. זאל דער דארפס-בריף-טרעגער בעקומען א בעזונדערן אפצאהל פון 10 ביז 30 גראשען, אנבעלאנגט אין דער זענדונג.

אין די דערפער און זומער-וואוינונגען וועלען איינגעפיהרט ווערען ספעציעלע בריף-קעסטלעך, וואס וועלען בעדינט ווערען דורך די דארפס-בריף-טרעגער.

וועגדונג פון ראבינער ד"ר גליצענשטיין

וועגען פסח-הילף פאר די לאדזער יודישע זעלנער אין טארן

נעכטען האט זיך געווענדעט אין אונזער רעדאקציע ד"ר גליצענשטיין, ראבינער פון טארן, וועלכער האט אונז געבעטען צו פערעפענטליכען אט וואס:

אין טארן דינען 500 יודישע זעלנער, דערונטער 120 לאדזער. די יודישע קהלה אין טארן איז נישט בכוח אויסצוהאלטען די דאזיגע צאהל זעלנער מיט כשר עסן אים פסח. ראבינער ד"ר גליצענשטיין האט ערקלערט, אז ער איז געקומען קיין לאדז און זיך געווענדעט אין דער קהלה מיט דער ביטע, אז די קהלה זאל אסיגנירען א געוויסע סומע פאר דעם דאזיגען צוועק. אזוי ווי די קהלה האט זיך דערפון אפגעזאגט, בעט אונז ראבינער גליצענשטיין איבערצוגעבען, אז די קרובים פון די יודישע לאדזער זעלנער, וועלכע דינען אין טארן זאלן איבערשיקן פסח-הילף אויפ'ן אדרעס פון דער יודישער קהלה אין טארן.

געוואלט בעקומען אסעקוראנץ

און בעקומען 10 חדשים טורמע פאר אונטערצינדען א הויז

(א) פאר'ן קרייז-געריכט איז נעכטען געשטאנען דער 60-יעהריגער וואיצעך באנאש, בעשולדיגט אין אונטערצינדען זיין אייגען הויז, כדי אפצונעמען פערזיכערונגס-געלד.

באנאש פערמאגט א הילצערן הייזעל אין שיקאווע, אונטער לאדז. און כאטש אין דעם הייזעל וואוינען 8 לאקאטארען, זעהט דער באלעבאס נישט קיין גראשען דירה-געלד פאר די אויגען.

באנאש האט בעשלאסען פטור צו ווערען סיי פון די לאקאטארען, סיי פון דעם „אונבעוועגליכען" פערמעגן. אנשטאט דעם האט ער געוואלט בעקומען דאס „בעוועגליכע" געלד פאר דער „סטראכאוועע" פערזיכערונג פון פייער.

דעם 7 נאוועמבער האט באנאש געפרובט אונטערצינדען דאס הייזעל. ער האט בעגאסען די הילצערנע ווענט מיט נאפט, אונטערגעלעגט אביסעל שטרוי, אבער... אז עס געהט נישט, געהט נישט — מען האט דאס פייער באלד בעמערקט, אפגעלאשען און איהם צוגעצויגען צו פעראנטווארטליכקייט.

דאס געריכט האט פערמשפט באנאש'ן אויף 10 חדשים טורמע.

ערב אן'אלגעמיינעם פראטעסט-שטרייק אין בעלכאטאוו

(א) זינט דריי וואכען דויערט אן'איטאליענישער שטרייק אין בעלכאטאוו, אין די דריי טעקסטיל-פאבריקען פון ברידער דזשיאלאווסקי, בעמע און ראזענפארב.

דער סכסוך איז אויסגעבראכען מחמת די פאבריקאנטען האבען געהאט בדעה צו רעדוצירען די לוינען, וואס פיגורירען אין קאלעקטיוון אפמאך.

עס זענען איצט אונטערגענומען געווארען ענערגישע שריט, בכדי דעם סכסוך צו ליקווידירען, און אויב די פאבריקאנטען וועלען נישט איינגעהען אויף הנחות, וועט פראקלאמירט ווערען אן'אלגעמיינער פראטעסט-שטרייק.

Dr. med. P. Braun

צוריקגעקעהרט פון פאריז

ספעציאליסט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען

נעהמט אן פון 8 ביז 1 און פון 4 ביז 8 אהענד.

Cegelniana 4, tel. 216-90.

גוט מארגען!

חם בלייבט אייביג — כאם!..

זיצענדיג אויף דער פארלעצטער זיצונג פון לאדזער שטאט-ראט, ווען ס'זענען געפלויגען גלעזער, פלעשער, בענקלעך און אנדערע מכשירים אויף די קעפ פון די יודישע ראטמענער, איז מיר געקומען אויפן געדאנק נח מיט זיינע דריי בנים:

דער זיידע נח, האט געהאט דריי זיהן: שם, חם און יפת.

דער עלטסטער, שם, איז געווען א גראטענער, א שארפער קאפ, האט מקיים געווען כבוד אב, א גרויסער בעל הרך ארץ — אן'איידעל קינד — ווי גאט האט געבאטען.

דער צווייטער איז געווען א חם. א גראבער נפש, אן'עם-הארץ, א הפקר-יונג, א ווילדע בריאה.

דער דריטער, יפת, איז זיך געווען אזוי נישט קשה פון א יונגערמאנטשיק.

שם, חם און יפת — דריי זיהן פון אונזער זיידע נח. פרעגט מען טאקע א קשיא:

— חם האט דאך לויט זיין „אינטעליגענץ", לויט זיין „איידעלקייט" געדארפט שטעהען צום לעצט. ווי אזוי קומט ער אינמיטען אריין?

דער תירוץ איז דער:

דער טאטע נח איז געווען א מבין אויף זיין „תכשיט", חם'ן, ער האט געוואוסט, אז דער כאם געהט אויף שם'ס לעבען, אז ער וויל איהם ארויס רייסען דעם ביסען פון מויל. נח האט זעהר גוט געוואוסט, אז דער כאם וויל שם'ן עוקר מן השורש זיין, טא, וואס טוט נח? נעהמט ער חם'ן אינמיטען אריין, אפשר אזוי ארום, אז ער וועט זיין אינמיטען, וועט ער ווערען א שטיקעל מענש, וועט ער זיך אויס איידלען, וועט ער אפשר זיך שעהמען פאר לייטען — ער איז דאך פארט אינדערמיטען

אבער חם בלייבט אייביג — כאם! אפילו ווען ער איז אינדערמיטען. אפילו ווען מ'מאכט איהם פאר א מענש. אפילו ווען ער זיצט אויבען אן, האט ער נאר אין זינען שם'ן. שם איז איהם צו גרויס אין די אויגען. עוקר מן השורש זיין, וויל ער שם'ן — אויסראטען מיט'ן ווארצעל!

— חם בלייבט אייביג — כאם!...

אב—נעה.

פערשידענעס

אנשטאט בלומען אויפ'ן קבר פון זייער חבר'ס פאטער ה' דעמבינסקי, שפענדעט דער טאנץ-לעהרער-פעראיין אויף לאדז 5 זלאטעס פאר „נותן לחם" און 5 זל. פאר'ן „בית מחזה לזקנים".

מצות כשר לפסח

ק"כ

צו בעקומען אין אלע קאלאניאל-געוועלבער.

ר. איזראעל

דער בערזע-סוחר

שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

161

איצט האט דער פראקוראר געהאט צוויי אויפגאבען פאר זיך, ערשטענס האט ער געדארפט נאכקומען דעם פערלאנג פון דער פרוי און זיך בעמיהען, אז זי זאל זיך קענען געזעגענען מיט איהר טאכטער איידער מ'פיהרט איבער איהר אויס די עקזעקוציע, צווייטענס זענען איצט אין דעם ענין אריינגעטראטען אזעלכע אומשטענדען, אז מ'וואלט געדארפט א טראכט טון וועגען דעם, צו ס'וואלט נישט געווען קיין מעגליכקייט פון רעו"דירען דעם פראצעס, הגם אלע יורידישע מעגליכקייטען זענען געווען אויסגעשעפט אין דעם ענין און קיין ענדערונג האט דערין נישט געקענט אריינקומען, האט דאך נישט געקענט געמאלט זיין, ביי דער אידעאלער ענגלישער גערעכטיגקייט, אז מ'זאל פערמשפטען א מענשען א קראנקען, א מענשען, וועלכער טראגט נישט די פעראנטווארטליכקייט פאר זיינע מעשים, דא האט נישט געקענט חל זיין דער מאטיוו, אז די פערמשפטע אליין האט ביי איהר פראצעס נישט בענוצט דאס דאזיגע פערטיידיגונגס-מיטעל, מ'קען נישט פערמשפטען קיין מענש, ווען יענער אנערקענט זיך קראנק אלץ שולדיגער אין א פערברעכען, וועלכעס ער איז אבער נישט בעגאנגען. דער פראקוראר האט געקענט זיך נישט וויסען מאכען וועגען דער גאנצער געשיכטע און אלץ וואלט געווען אין ארדנונג, דאס האט אבער דער אלטער געוויסענהאפטער, הויכער יוסטיץ-בעאמטער אבער נישט געוואלט נעמען אויף זיין געוויסען, דאס געזעץ האט בפירוש בעפוילען, אז יעדער מלוכה-בעאמטער, וועלכער ווייס פון וועלכער ס'איז אונגערעכטיגקייט איז מחויב פון דעם צו מאכען א געוויוו.

— אבער איצט האט ער זיך געטראכט, איצט ווען דער תליון פרובט שוין אויס צו די שנור איז געווען שטארק אויסצוהאלטען דעם קערפער פון די, וועלכע ער דארף באלד אויפהענגען, ווי אזוי וועט ער איצט בעווייזען, אז דאס געריכט איז בעגאנגען א טעות? און וועמען דארף ער קודם-כל איבערצייגען, כדי דער ענין זאל אננעהמען די געהעריגע ווירקונג.

דער פראקוראר האט שוין געהאט פערגעסען, אז אין זיין קאבינעט זיצט די אלטיטשקע פרוי און מיט שרעק ווארט זי אויף זיין בעשלוס, ער האט אנטלעפאנירט צום פאליציי-אינספעקטאר.

—האלא, דא רעדט דער מלוכהשער פראקוראר גוטען אוועגד.

— א גוטען אוועגד אייך, הער פראקוראר, מיט וואס קען איך אייך דינען?

— אייגענטליך נאר מיט א קליינער אינפארמאציע. איך האב אייך געוואלט פרעגען, צי ביי דער ערשטער אויספארשונג איז די פערמשפטע פרוי רובין אונטערזוכט געווארען דורך א דאקטאר-מעדיצין.

— ניין, הער פראקוראר, ס'איז נישט געווען קיין נויטיגקייט דערין, ס'זענען נישט געווען קיין סמנים, וועלכע זאלען אנווייזען. אז זי איז קראנק און זי אליין האט דאס אויך נישט פערלאנגט.

— הם... דאס איז אינטערעסאנט, אויך בעת'ן פראצעס איז זי נישט אונטערזוכט געווארען דורך קיין דאקטאר.

— אויך נישט בעת'ן פראצעס, אויף וויפיל איך בין אינפארמירט.

— האלט איהר נישט, פאליציי אינספעקטאר, אז דערמיט איז מען בעגאנגען א געוויסען פעהלער

— פארוואס? איז זי דען קראנק, און אויב יא, זאגט, דאך איהר אויסזעהען עדות, אז זי איז נישט אזוי געפעהרליך קראנק, אז די דאזיגע קראנקהייט זאל אזש האבען אן'איינפלוס אויף דעם גאנג פון פראצעס און אויף דעם אורטייל.

— און לאמיר זאגען ווען זי וואלט קראנק געווען אויף אזא קראנקהייט, וועלכע וואלט יא געהאט אן'איינפלוס אויפ'ן אורטייל.

— דער פאל וואלט נאר געקאנט זיין דעמאלס ווען ס'וואלט זיך געהאנדעלט וועגען משוגעת אדער עפעס עהנליכעס וואס שליסט אויס פעראנטווארטליכקייט פאר בעגאנגענע מעשים.

— און אויב דאס וואלט ווירקליך געווען דער פאל?

— דאן איז ווירקליך בעגאנגען געווארען א פעהלער..

— און וואס דאן?

— וועלכען איך זעה נישט פאר מעגליך אויסצובעסערען.

— דאס איז אבער נישט קיין אויסרייד האט דער פראקוראר שטרענג געזאגט, איהר קענט, דאך אונזערע געזעצען און פעראדנונגען, אויב מיר, מלוכה-בעאמטע, ווייסען וועגען עפעס א בעגאנגענעם פעהלער אדער אונגערעכטיגקייט, דארף מען באלד מאכען א געברויך דערפון.

— אמת, איך ווייס דערפון, אבער וואס קען מען אין דעם פאל מאכען, איהר ווילט דאך דערמיט נישט זאגען, הער פראקוראר, אז די פרוי רובין איז איצט אין מצב פון א קראנקהייט, וועלכע שליסט אויס איהר פעראנטווארטליכקייט פאר בעגאנגענע מעשים.

— איך וויל דאס יא אזוי זאגען, ווייל איך בין כמעט איבערצייגט, אז עס איז אזוי, וואס וועלען מיר איצט טון?

דער אינספעקטאר האט זיך אזש דערשראקען.

— דאס איז נישט מעגליך? ס'זענען נישט געווען קיין שום סמנים דערפון.

— ס'איז שוין יא מעגליך, איך בעט אייך, אז איהר זאלט תיכף דא אהערקומען.

— באלד קום איך, הער פראקוראר.

דער פראקוראר האט דערוויל אנטלעפאנירט אין טיורמע און בעאויפטראגט דעם טיורמע-אויפזעהער, אז ער זאל מעלדען דער פערמשפטער פרוי רובין, אז איהר מוטער איז געקומען צו פאהרען קיין לאנדאן און וויל זיך זעהען מיט איהר פאר'ן טויט, דער טיורמע-אויפזעהער האט בעפוילען באלד טעלעפאניש איבערצוגעבען דער פרוי רובינס ענטפער.

— באלד, פרוי רובין, וועט איהר וויסען דעם ענטפער פון אייער טאכטער, צי זי וויל זיך מיט אייך זעהען פאר'ן טויט אדער נישט.

דער פראקוראר האט דערוויל בערוועאיש געשפרייזט הין און צוריק איבער'ן צימער, ווארטענדיג אויפ'ן פאליציי אינספעקטאר, צוליב וואס ער האט דעם אינספעקטאר דא אהער גערופען האט ער אליין נישט געוואוסט, דאך האט ער געוואלט צו זיך האבען נאך א מענשען, מיט וועלכען ער וואלט זיך געקענט אן'עצה האלטען, ער האט גוט געקענט דעם אינספעקטאר און איהם געהאלטען פאר אן'ערליכען, געוויסענהאפטען און קלוגען בעאמטען, אפשר וועט יענער קענען עפעס אויסטראכטען צוזאמען מיט איהם ווי אזוי זיך נוהג צו זיין אין איצטיגען מאמענט, הגם ער האט געוואוסט, אז פיל וועלען זיי צוזאמען נישט אויסטראכטען, די איינציגע עצה איז איצט געווען, אז דאס געריכט זאל תיכף דרינגענד ווענדען צום קעניג, אז ער זאל אויפהאלטען די עקזעקוציע און דאן וועט מען קענען טראכטען וואס ווייטער צו טון. קודם כל דארף מען אפהאלטען די עקזעקוציע.

באלד דערויף האט זיך דערהערט דאס קלינגען פון טעלעפאן.

— האלא, דא דער טורמע-אויפזעהער.

— ביטע וואס האט די פרוי רובין געענטפערט?

— זי וויל זיך נישט זעהען מיט איהר מוטער.

— האט איהר געפרובט זי איבערצוצייגען.

— יא, איך האב זי שטארק צוגערעדט אז זי זאל רעדען מיט איהר מוטער, אבער ס'האט נישט געהאט קיין פעולה.

(פארטזעצונג קומט)

דאס דריטע מאל אפגעלעגט דער פראצעס

געגען וויעניאַוואַ דלוגאַשעווסקי

(א) דאָס קרייז געריכט אין לאָדז האָט נעכ־טן גענוגט? בעהאַנדלען דעם פראצעס געגען טאַ־דעאוש וויעניאַוואַ דלוגאַשעווסקי, וועלכער ווערט בעשולדיגט, אַז אויף אַ מיטינג אין בי־בא־בא (קי־לינסקא גאַס 124) דעם 26. מערץ 1933, האָט ער פֿערשפּרייט איבערקעהרערישע לאָזונגען.

צוליב דעם, וואָס צום פראצעס האָט זיך נעכ־טן נישט געשטעלט דער הויפּט עדות פֿון דער בע־שולדיגונג אַספּיראַנט פֿון דער פּאָליציי ברילאַק איז דער פראצעס אָפּגעלעגט געוואָרן צום דריטן מאָל.

גנבים־רעצידיוויסטען פֿאַר'ן געריכט

פֿאַרן קרייז־געריכט זענען נעכטען געשטאַנען די בעוואוסטע גנבים רעצידיוויסטען באָלעסלאַוו גרי־גיעלסקי און קאַזימיעזש פּיאָטראָווסקי. ביידע אונ־טערוועלט־מענשען, וועלכע זענען שוין פיל מאָל בע־שטראָפט געוואָרן פֿאַר פֿערשידענע מעשים טובים.

דאָס מאָל זענען די צוויי חברה־לייט געשטאַנען פֿאַר'ן געריכט פֿאַר אַ אָנפֿאַל אויף שולקעוויטש'עס רעסטאָראַן און ווײַן־האַנדעל (פֿראַנציסקאַנער 33).

שולקעוויטש האָט דעמאָלט, שיסענדיג אין די גנבים, געטראָפען אין דער צופעליג אַדורכגעהענ־דער מאַריאַנאַ מאַרדיעצקאַ און זי דערהרג'עט.

שולקעוויטש איז צוגעצויגען געוואָרן פֿאַר'ן צופעליגען מאָרד פֿון דער פרוי צו פֿעראַנטוואָרט־ליכקייט. דער פּראָצעס איז נאָך נישט פֿאָרגעקומען.

די בעשולדיגטע גריגיעלסקי און פּיאָטראָווסקי פֿאַר'ן אָנפֿאַל אויף שולקעוויטש'עס הויז, זענען פֿערמשפּט געוואָרן צו צוויי יאָהר טורמע יעדער.

זעלבסטמאָרד צוליב נויט

(א) אויף קרוטשאַ 30 האָט זיך אויפֿגעהאַנגען דער אַרבייטסלאָזער מאַרצין יאַסטשעמבסקי, ווען די פֿרוי איז אַהיים געקומען האָט זי געפֿינען שוין אַ קאַלטען קערפּער.

די סיבה פֿון זעלבסטמאָרד — די שרעקליכע נויט.

* * *

(א) אויף די באַהן־שינעס לעבען דאַמבראָווסקי גאַס האָט מען געפֿונען עפּעס אַ מאַן אין אַ בעוואוסט לאָזען צושטאַנד. עס איז פֿעסטגעשטעלט געוואָרען אַז דער קראַנקער איז העניק ריקאָווסקי (דאַמבראָוו סקא גאַס 30), ריקאָווסקי האָט צוליב זעלבסטמאָרד צוועקען אויסגעטרינקען אַ גרעסערע דאָזע סם.

אויף בזשעזשינער 78 האָט געפּרובט בעגעהן זעלבסטמאָרד די 20־יעהריגע בראָניסלאַווא יעזשער־סקא.

אין דער וואוינונג פֿון בעלאַ שמולעוויטש האָט זיך פֿערסמט דאָס דינסט־מיידעל די 21־יעהריגע סטעפֿאַניאַ דאַטקע.

אויף מאַרישינסקאַ 40 איז בעגאַנגען זעלבסט־מאָרד יוליאַן אַנמעלוס.

אין אַלע פֿאַלען האָט די פּאָגאָטאָוויע ערטיילט די ערשטע הילף.

* * *

(א) מחמת עקסטער נויט, האָט זיך איבערגע־שניטען די אָדערן אויף די הענט און דעם האַלז דער 41־יעהריגער אַרבייטסלאָזער יוליאַן קעלער, וועלכען פּאָגאָטאָוויע האָט אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

גנבות

(א) אין דער וואוינונג פֿון גוסטאַוו וואָלמאַן (זאַכאָדניע 50 א) האָבען זיך נעכטען ביינאַכט אַריינגעכאַפּט גנבים און אַרויסגעטראָגען פֿערשידע־נע ווערטזאַכען און ציהרונג פֿאַר אַ 5000 זל.

אין דערזעלבער צייט האָבען זיך אויך אַריינ־געכאַפּט גנבים אין דער וואוינונג פֿון אָטאַ בערעט גדאַנסקאַ 61, און אַרויסגעגנבעט פֿערשידענע געגענ־שטאַנדען אין דער ווערט פֿון 800 זל.

גוסטאַוו מייערהאָלד (פּיאָלקאָווסקאַ 5) האָט גע־מאָלדען דער פּאָליציי אַז פֿון זיין ביוראָ אויף זשגאָווסקאַ 48 האָט מען ביי איהם אַרויסגעגנבעט אַ שרייב מאַשין.

בריף אין רעדאַקציע

געעהרטע רעדאַקציע!

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן בעריכט אין אייער חשוב'ער צייטונג וועגען דער לוי' פֿון טראַגיש־אומ־געקומענעם יצחק טענענבוים ע"ה, בעט די קהלה פֿערוואַלטונג אָפּצודרוקען פֿאָלגענדע גלייכשטעלונג:

עס איז נישט ריכטיג, אַז „חסד של אמת" האָט דורכגעפיהרט די פֿאָרמאַליטעטען, כּדי די לוי' זאָל קענען פֿאָרקומען נעכטען. דאַגעגען איז אמת, אַז די קרובים פֿונ'ם פֿערשטאָרבענעם האָבען זיך געוואָנ־דען צו „חסד של אמת", וואו מען האָט זיך אָפּגע־זאָגט די זאַך צו ערלעדיגען. נאָכדעם האָט זיך וו.־פּרעזעס ל. ה. בערגער וועגען דעם געוואַנדען צו „חסד של אמת", וואָס האָט איהם אויך דערינען אָפּגעזאָגט. די משפּחה איז דאַן געקומען אין דער קהלה אריין, וועלכע האָט זיך פֿעראינטערעסירט מיט'ן ענין און די פֿאָרמאַליטעטען זענען אַדורכ־געפיהרט געוואָרען. אַזוי אַרום האָט די לוי' נאָך נעכטען געקאָנט פֿאָרקומען.

פֿאַרן אָפּדרוקען די אויבּיגע שורות דאַנקען מיר פֿאָראויס.

(—) ל. ה. בערגער

וו.־פּאָרזיצער פֿון דער קהלה־פֿערוואַלטונג.

זעהר געעהרטער רעדאַקטאָר!

כ'בעט זעהר צו פֿערעפֿענטליכען דעם בריף, פֿאַר וועלכען כ'דאַנק פֿאָראויס:

אַלס דעלעגירטער פֿון דער פּלעשעווער קהלה האָב איך מיך געווענדעט צו דער לאָדזער גמינע מיט אַ ביטע וועגען אונטערשטיצען די יודישע זעלנער אויף פּסח אין אַ צאָהל פֿון 40 (פֿירציג), וואָס דער גרעסטער טייל זענען לאָדזער קינדער, האָט מיר דער וויצע־פּרעזעס ה' בערגער געזאָגט, דאָס חיינט דינס־טאָג אָוונד וועט זיין אַ זיצונג און עס וועט בע־טראַכט ווערען. אַלס דעם בעט איך זעהר די הערען פֿון דער פֿערוואַלטונג די זאַך ערנסט צו נעמען און גינסטיג ערלעדיגען, אַז עס זאָל ח"ו נישט אויסקו־מען יודישע זעלנער צו עסען חמץ אום פּסח.

מיט דרך־ארץ

לעאָן שליאַמאָוויטש

דעלעגאַט פֿון דער יוד. קהלה אין פּלעשעוו.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15 טעל. 149-07
ספּעציאַל־אַרצט פֿאַר מענער־שוועכע־בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.
נעמט אָן פֿון 8—11 און פֿון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פֿון 9—1 פֿאַרמיטאָג.
פֿאַר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע־פּרייזן

DR. MED. H. LUBICZ
פֿאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס־קראַנקה.
צעגעלניאַנאַ 7 (פֿריהער 43), טעל. 141-32
צמפּפאַנגס־שעה'ן 8—10, 12—2 און 5—8 אָוונט,
זונטאָג און יום־טוב פֿון 9—11 בייטאָג
און יו"ט 9—1. פֿאַר דאַמען בעזונדער וואַרטע־זאַל

האנדווערקעריי און האנדעל

פֿון צענטר. יודישע האַנדווערקער־פֿערבאַנד

פּילסודסקיעגאַ 69

דער צענטראַלער יודישער האַנדווערקער־פֿער־באַנד מאַכט אויפמערקזאַם אַלע האַנדווערקער און קליינאינדוסטריעלער, וואָס האָבען אין פֿאָריגען יאָהר געצאָהלט אַ ריטשאַלט אומזאַץ־שטייער, אַז די נאָקאַזען אויף דעם שטייער אויפ'ן יאָהר 1935 דאַרפֿען אָפּגעגעבען ווערען ביז'ן 15 ד. ח.

דער יעניגער, וואָס וועט ביז דעם טערמין נישט בעקומען דעם שטייער־צעטעל (נאַקאַז) מוז אין פֿער לויף ביז'ן 15 מאַי ד. י. איינגעבען אַ בקשה אין שטייער־אַמט.

די בקשות, וואָס וועלען אָפּגעגעבען ווערען נאָכ'ן 15 מאַי וועלען נישט בעטראַכט ווערען אין די שטייער - צאָהלער פֿערלירען דעם ריטשאַלט.

פֿון בוכבינדער־צעך

לעצטענס האָט דער בוכבינדער צעך אָפּגעהאַל־טען אַ קאָנפֿערענץ מיט'ן קריסטליכען בוכבינדער־צעך.

מצד דעם יודישען צעך זענען געווען פֿערטרע־טען די ה"ה מאָשענבערג, בלומשטיין, באָרובקאַ און כמיעלניצקי.

די קאָנפֿערענץ איז גערופֿען געוואָרען מיט'ן ציל אויסצואַרבייטען אַ פּראָגראַם פֿאַר עקזאַמענס פֿאַר בוכבינדער.

די קריסטליכע פֿאָרשטעהער האָבען פֿאָרגעלעגט אַזאַ פּראָגראַם, וואָס וואָלט בעשווערט דעם יודישען בוכבינדער אַדורכצומאַכען דעם עקזאַמען צוליב דעם, וואָס אין דעם פֿאַך זענען פֿאַראַן אַזעלכע אַרבייטען, וואָס ווערען בענוצט נאָר ביי קריסטען ווי צ. ב. פֿערגילטען די עקען פֿון בלעטלעך, וואָס ווערט געמאַכט נאָר ביי געבעט־ביכער און נאָך אַנדערע.

ה' מאָשענבערג האָט אָנגעוויזען אויף דעם פֿאַקט און בעמערקט, אַז דאָס פּראָגראַם דאַרף אי־בערהויפּט געטיילט ווערען אויף צוויי טיילען, בעזונ־דער פֿאַר די קליינע שטעטלעך און בעזונדער פֿאַר די גרויסע, ווייל די אַרבייט איז אויך געטיילט, עס ווערט אַנדערש און אַנדערע אַרבייטען אויסגעפיהרט דורך די שטעטישע בוכבינדער ווי אין די קליינע שטעטלעך. דהיינו: שעמאַטען און ביכער פֿאַר די אינדוסטריע א. א.

ה' באָרובקאַ האָט אויך פֿאָרגעלעגט איינצואָרד־נען קורסען, כּדי צו בעקענען די בוכבינדער מיט'ן פּראָגראַם.

די פֿאָרגעלעגטע ענדערונגען פֿון יודישען צעך זענען אָנגענומען געוואָרען.

די קריסטליכע פֿאָרשטעהער זענען איינגעגאַנ־גען אויף די ענדערונגען צוליב דעם אַנווייזען, אַז אין דער צייט, ווען קריסטליכע בוכבינדער זענען פֿאַר־האַן קוים ביז אַ 10 זענען דאָ איבער 100 יודישע בוכבינדער אין דער שטאָט לאָדז.

פֿון פֿריזיער־צעך

צוליב דעם, וואָס ביים אַרויסבעקומען אַ האַנד־ווערקער־קאַרטע פֿערלאַנגט די היגע האַנדווערקער־קאַמער מיינונגען (אָפּיניעס) פֿון יודישען און קריסט־ליכען צעך, און אויב איינער פֿון די צעכען האָט געגעבען אַ נעגאַטיווע מיינונג, מוז דער פּעטענט בעלעגען אַ קוואַליפֿיקאַציע־עקזאַמען, וואָס איז פֿער בונדען מיט גרויסע קאָסטען און עס איז אויך פֿאַר־האַן אַ געפֿאַהר אַדורכצופֿאַלען, האָט דער יודישער פֿריזיער־צעך אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפֿערענץ מיט'ן קריסטליכען צעך און עס איז בעשלאָסען געוואָרען די אָנפֿראַגען פֿון דער האַנדווערקער־קאַמער צו בע־טראַכטען געמיינזאַם, סיי פֿאַר קריסטען און סיי פֿאַר יודען.

יעדען דינסטאָג קומען פֿאָר אַזעלכע געמיינזא־מע זיצונגען, אויף וועלכע עס ווערען בעטראַכט אַזעלכע און אַנדערע ענינים.

דאָס האָט געבּרענגט דערצו, אַז דעם יודישען פֿריזיער וועט לייכטער אָנקומען צו לעגאַליזירען זיין וואַרשטאַט און עס איז געוואונשען, אַז אויך אַלע אַנדערע צעכען זאָלען דאָס נאָכטון.

פֿון סוויטערמאַכער־פֿעראיין

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פֿאָרגענומענער פֿרייז־אַקציע אין סוויטער־מאַכער פֿאַך, רופֿט דער סוויטערמאַכער פֿעראיין ביים צענטר. יוד. האַנדוו. פֿערבאַנד אַלע אונטערנעהמער פֿון דעם פֿאַך זיך צו רעגיסטרירען אַלס מיטגלידער אין פֿעראיין.

די פֿערוואַלטונג מאַכט אויפמערקזאַם, אַז דאָס אָרגאַניזירען זיך אין פֿעראיין וועט מיטהעלפֿען צו לינדערן די לאַגע פֿון פֿאַך און די אָנגענומענע מיט־לען און אַקציע פֿון פֿעראיין קען אויך ברענגען שאָ־דען די נישט־רעגיסטרירטע פֿאַבליט.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען, כּדי צו ערמעגלי־כען דאָס רעגיסטרירען אין פֿערלויף פֿון דער היינ־טיגער וואָך צו נעמען אַ הנחה אָפּצאָהל פֿאַר איינ־שרייבען.

עס איז דעריבער געוואונשען, אַז אַלע פֿאַבליט פֿון דער בראַנזשע זאָלען זיך שוין פֿעררעגיסטרירען אין פֿעראיין.

וואס פֿרעגט איהר? וואס פֿרעגט איהר?

מיר ווייסען, אז איהר ווייסט עס שוין אליין!

ס'איז קעגען דעם, וואָס איהר זאָגט: „בערל שמערל־טעאַטער"...

עס טוען זיך דאָרט אָפּ אַלע טאָג מעשים. באָמבעס ווערען דאָרט אַלע טאָג אויפֿגעריסען — באָמבעס פֿון געלעכטער..

עולם זיצט און האָט הנאה, און ווילט זיך ערשטקלאַסיג...

אַלץ הייסט ערשטקלאַסיג! נישט נאָר ערשט קלאַסיג! נאָר מ'קאָן אַפילו זאָגען נאָך מעהר ווי ערשטקלאַסיג — ווי דהיינו „טאָרפּעדאָ־לוקס'יג!

אָט ווי מען ווילט זיך אין „בערל־שמערל־טעאַטער"!

מעלדונג

געזעלשאַפֿט קולטור־ליגע, זאַכאָדניאַ 68.

סימפאָנ. קאָנצערט מיטן פידעל־לאורעאַט טעמיאַנקא

די געז. קולטור־ליגע גיט אַרויס הנחה־בילעטען אויפֿן סימפאָנישען קאָנצערט, וואָס קומט פֿאָר דאָ־נערשטאָג דעם 11־טען אַפּריל 8.30 אָוונט אין פֿיל האַרמאָניע. אַלס סאָליסט טרעט אַרויס (דער בע־ריהמטער פידלער און לאורעאַט העניק טעמיאַנקאַ אין פּראָגראַם צווישען אַנדערן בעטהאָווענס פידעל קאָנצערט און די 3־טע סימפאָניע פֿון בעטהאָווען „הערויקאַ". די הנחות פֿון דער ק. ל. זענען בע־דייטענדיגע.

אויפּטריט דאָראַ קאַלינובנאַ

די געז. ק. ל. גיט אַרויס הנחה־בילעטען אויף דעם אויפּטריט פֿון דער בעריהמטער קינסטלערין דאָראַ קאַלינובנאַ אין פֿילהאַרמאָניע שבת דעם 13־טען אַפּריל 8.30 אָוונד.

קינאָ־סעאַנסען

די געז. ק. ל. גיט אַרויס הנחה־בילעטען אין די קינאָס אייראָפּאַ, לונאַ און דאָם לודאָווי. בילעטען צו בעקומען אין סעקרעטאַריאַט פֿון ק' ל. זאַכאָד־ניאַ 68 יעדען טאָג פֿון 10—2 און פֿון 4—10 אָוונד.

האט געהאַלטען זיין ווייב פֿערשלאָסען אין אַ שטיג

(ענדע פֿון דער 5־טער זייט)

נישט געשטערט. מען האָט געזוכט אין שטוב, אין גאָרטען, אין די שטאַלען און קיין זאַך נישט געפֿונען. די פּאָליציי איז שוין געווען פֿערטיג צו פֿערלאָזען די פֿאַרם, ווען פּלוצים האָט זיך דער־הערט אַ שטיל געוויין פֿון ערגעץ. דער פּאָליציי־קאָמענדאַנט האָט זיך אַרומגעקוקט און דערזעהען אַ גאָרטען־שטיבעל. ער איז צוגעקומען צום שטי־בעל, וואָס איז געווען מיט אַ פֿערשלאָסענע טיר. דער קאָמענדאַנט האָט זיך געהייסען געבען דעם שליסעל, און פֿעיט האָט געזאָגט, אַז ער האָט דעם שליסעל פֿערלוירען. ווייל די פּאָליציי האָט פּרו־בירט די טיר אויפֿרייסען, האָט פֿעיט דערלאַנגט דעם שליסעל. די פּאָליציי איז אַריין אינ'ם שטיבעל און געפֿונען זיין פֿרוי, מערי, ליגען אויף דער ערד אַ פֿערחלשטע, אַ בלאַסע, אַ האַלב־טויטע.

אין פּאָליציי־הויז האָט די פֿרוי מיט אַ פּאָר טעג שפּעטער דערציילט, אַז זי האָט איהר מאַן נישט געגעבען די קלענסטע געלעגענהייט צו זיין אייפֿערזיכטיג אויף איהר, נאָר איין מאָל האָט אַ מאַן צו איהר אַ שמייכעל געטון און זי האָט יענעם בעגריסט. פֿון דעמאָלט אָן איז ער גע־וואָרען אַן'אומגעבּיטענער מענש. און ווען ער איז מיט איהר אַהיים געקומען, האָט ער זי פֿערשלאָ־סען. ער האָט זי נישט געשלאָגען, נישט געמאַ־טערט, נאָר געהאַלטען פֿערשלאָסען. די פֿרוי האָט פֿערשטאַנען, אַז ער וועט זי שטענדיג האַלטען פֿערשלאָסען. אויב זי וועט נישט רופֿען פֿאַר הילף ביינאַכט, ווען איהר מאַן שלאָפֿט.

דער ריכטער האָט פֿעיט'ן געזאָגט, אַז ער בעשטראָפֿט איהם מיט דרייזעלביגער שטראָף: האַלטען איהם פֿערשפּאַרט, ביז ער וועט זיך אויסהיילען פֿון זיין אייפֿערזוכט.

Dr
Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל־גאַס 11, טעל. 238-02
נעמט אָן אין הויט־ און וועגערישע קראַנקהייטען. מענער־שוועכע
פֿון 8—11 ביי טאָג און פֿון 4—9 אָוונד

מוזיקאלישע נאטיצן

זשאַנעט נעוועי

די ערשטע לאָורעאַטקע פֿון פידעל־קאָנקורס

אַ שוואַרצהאַריג־יוגנדיג מעדעלע מיט שוואַרצע האָר, וואָס פֿאַלען אין אַ פּאָעטישען אונאָרדנונג אויפ'ן שמאָלען, כאַראַקטעריסטישען שטערען, — ערשיינט פֿאַר אונז און לעגט גלייך איהר בלאַס געזיכט, צערטליך אויף דער דונקעל־„קאַנטילענע" (לאַנגזאַמע מעלאָדיע) אויף דער „גע" זייט, דרינגט ווייט, ווייט, אַז אין האַרצען:

נעוועי שפּילט די „שאַקאָנע" פֿון באַך... זי שפּילט אונגלויבליך שעהן.

די קליינע פֿינגער פֿון דער 15־יעהריגער קינסטלעריך גרייפֿען די רעליגיעזע פּלעגאַל־אַקאָר־דען פֿעסט, זיכער און ריין, ווי אַ טרעהר פֿון אַן'אונשולדיג קינד און מען שטוינט, מעהר איבער דעם אייגענאַרטיג־קלינגענדיגען פידעל־טאָן, וואָס רייסט זיך אַריין אין אונזער אינערליכען פֿיהלען, ווי אַ בליץ וואָס בלענדעט.

איז דאָס דער קלאַנג פֿון אַ עכטען סטראַד וואַריוס אָדער גאָר פֿון אַ קאָסטבאַרען אַמאַטי?

מיר גלויבען גיכער, אַז דאָס איז דער קלאַנג, ווען אַ מענשען־קינד זאַמעלט און קאָנצענטרירט זיינע אַלע געפֿיהלען איבערצוגעבען אָדער נאָכ־צודיכטען די אינטענציעס פֿון אַ בעטהאָווען. אָדער דאָס איז דער קלאַנג, ווען מייסטער־פֿינגער קושען און האַלזען נישט נאָר אַ סטראַדיוואַריוס־פידעל.

נעוועי איז ערנסט ביים שפּילען.

קיין אייגציגע הייטערע גרימאַסע איז נישט צו בעמערקען אויף איהר געזיכט. מיט פֿערמאַכטע אויגען שפּילט זי קלאַסיש אויס איהר פֿון פֿרי־הער בעשטימטען קלאַסישען פּראָגראַם (בעטהאָ־ווען, באַך, בראַהמס'ס הענדעל) אָהן סענטימענ־טאַלע געפֿיהלען, וואָס וועקען נישט צופֿיל די געפֿיהלען פֿון צוהערער (ווי דאָס שפּילען, למשל, פֿון אַ דאַוויד אויסטראַך), כמעט טרוקען, אָבער דאָך בעוואונדערונג פּרעציזע, סימעטריש, גראַד־לינג, ווי עס פֿאָדערט די קלאַסישע מוזיק ביי ראַוועל, אָבער ווען די ווירטואָזיטעט הויבט אָן צו רעדען איהר שפּראַך, ווייזט אַרויס די נעוועי ממש קונצען, וואָס מען מוז בעוואונדערען: דאָ־פּעל־גריף, דאָפּעל־טריל, אָקטאַווען, סעקסטען, גלענצענדיגע סטאַקאַטי — איז ביי איהר אַ קינ־דער־שפּיל.

די קינסטלערין צו איהר בעגלייטונג האָט זיך אויסגעוועהלט אונזער לאָדזער קינסטלער ה' אַר־טור באַלזאַם.

ווי אַ סאָנאַטע פֿון בעטהאָווען אונטער דער אויספֿיהרונג פֿון אַזעלכע 2 קינסטלער קען אויס־קלינגען, קען יעדער אַפילו נישט מוזיקאַליש־ענט וויקעלטער זיך לייכט פֿאָרשטעלען...

D—ski.

דיקטעז

"OLZA" פון דער אלער-בעסטע מארקע ווי אויך דיקטען פון אנר.פאבריקען אין אין אלע שטערקען און גרעסען

פארניערן

אין- און אויסלענדישע צו בעקומען ביי דער פירמע

„Pe-Ge-Ko" Łódź, Strzelecka 7 (dawniej Kolejna) tel. 155-84

קראנג-קינא

CAPITOL

זאוואדזקא 16

היינט און פאלגענדע טעג

די פרעהליכסטע אפערעטקע פון Franc Lehar א.ג.

„פריילִיכע אלמנה"

אין די הויפט-ראלן: JEANETTE MACDONALD, MAURICE CHEVALIER אין די הויפט-ראלן.

רעזשי: ERNST LUBICZ

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נאכמ. שבת און זונטאג 12.30 בייטאג

ראטעוועט אייער געזונד

קראנקע אויף רופטורעז (ברוך-קראנקהייטעז)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפן ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען.

אויף אויסגעקריטטע רוקען-ביין (הויקער) ארטאפעדישע הייל-גארסעטן אויף ביינער-שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטאפעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.

ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויך זשילאסעס.

– גומי-זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל=ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ

אוים לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 177=09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג.

צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק=בריף.

(אין זגערזש אויף סלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

לאדזער יודישער לאקאמארען און קובלאקאמארעו=פעראיין געפינט זיך אויף פיעטריקאווער 31, וו. 22.

דער סעקרעטאריאט איז טעטיג טעגליך פון 6 ביז 9 אוונד. ס'ווערן געשריבען ביטעס ערטיילט עצות, אויסגעגלייכט סכסוכים און געפיהרט כל'עריי דירות און עקסמיסיע-פראצעסען.

---

od zł. 15.—

Eleganckie buciki sportowe we wszystkich kolorach

Alfred Heine, ul. Pomorska 24, tel. 175-74.

Żadnych filji nie posiadam.

DR. MED. H.

Różaner

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און סעקסועלע קראנק.

NARUTOWICZA 9, tel. 128-98.

נעמט אן פון 9–1 פארמ. און פון 5-9.

שנעל=דרוקעריי בראמבערג

צעגעלניאנא 8. טעל. 255=09

פיהרט אויס:

בריף-בויגען, קאנווערטען, רעכנונגען, קוויטאריושען, טערלאבונגס- און חתונה-קארטען, וויזיט-קארטען, פריקא- און קאנפעקציע-עטי-קעטען, שטרימף-באנדראלן

רעיעל און שנעל !!! מאדערן און ביליג

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

ס'ווערט געזוכט א קוואליפיצירטע רעפערענזירקע צו סוויטערס ביי גאלדבערג, קאמיענגא 4, רעכטער איינגאנג, 3. שט. נישט קוואליפיצירטע דארפען זיך גישט מעלדען. 7111

---

2 קוואליפיצירטע ארבייטער צו זאקען ווערען געזוכט. ווסכאדניא 56, וואוינונג 48. 7152

ראקאלען

ביליג צו פערדינגען א מיטעלמעסיג פאבריקס - לאקאל פון זאפארט מיט א קאנצעסיע און קראפט, אויך צו פערקויפען א מאשין אויף פאק-בענדלעך. אגראדאווע 9 אין שנורוואדלע-פאבריק. 7113

גלייך איבערצוגעבען אנ'ערשט=קלאסיג פריזיר-געשעפט 11. ליסטאפאדא, צו ערפאהרען ביי לובאכינסקי, פילסודסקיעגא 72. 7144

פערשידענעס

Sprzedam dwa pierwszorzędne Zakłady Fryzjerskie. Wiadomość Franciszkanska 6 lub Zawadzka 33, od zaraz.

אנ'עלעקטרישע מאנגעל מיט גוטע קונדשאפט פון זאפארט איבערצוגעבען. זאוואדזקא 48, פראנט. 7146

צו פערקויפען ביליג א סוויטער-מאשין 8/80, פינדעק, סאלנא 8. 7146

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej na zł. 500.— na imię Mojsze Rubin. Piotrkowska 104 za Nr. 3669 z dn. 12/VI 33 r. 7150

ביליגער פערקויף פון מאדערן מעבעל אויף גינסטיגע בעדינגונגען. לאדז, 6-טער שערפיען 2 (עק פיעטריק.) 9898

Lekcje hebrajskiego i angielskiego. Postępy gwarantowane. Ceny przystępne. Narutowicza 11, m. 4, front. Zgłoszenia 5–6 popoł.

לעטשניצע

פון דאקטוירים - ספעציאליסטען

זגערזשער 17

טעל. 116=33

רענטגען=גאבינעט

ווענעראלאגישעס אמבולאטאריום

פון 9 פריה ביז 8 א זייגער אוונט.

וויזיט 3 זל.

Dr. med. M. Maślanka

נערווען און פסיכישע קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען

אויף שענקעוויטשא 31

טעל. 147-72.

Dr. H. Szumacher

הויט- און ווענערישע קראנקהייטען

פיעטריקאווער 56

טעל. 148-62

נעמט אן פון 9 ביז 1; 5 ביז 9 אוונט.

זונטאג און אנד. חגאות–פון 10 ביז 11

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראלאג

ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנק.

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו

Dr. med. M. TAUBENHAUS

ספעציאליסט

פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט

זגערזשער 11, טעל. 246-09

נעמט אן פון 4–8 אוונד.

Dr. med. O. EYCHNER

פרויען-קראנקהייטען

צעגעלניאנא 4, טעל. 134=72

נעמט אן פון 2 ביז 3.30 נאכמיטאג און פון 6.30 ביז 8.30 אוונט

אין לעטשניצע זגערזשער 17

פון 10–12 בייטאג.

ד"ר העללער

ספעצ. פאר הויט און וענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע

טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט

זונטאג פון 11–2 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלערווארטע-זאל. אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

לעטשניצע

פאר וועניריש קראנקע

פון דאקטוירים ספעציאליסטע

לאדז, זאוואדזקא 1

טעל. 122-73

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד.

וועניריש-קראנקע, מענער-שוועכע און הויט-קראנקהייטען

אנאליזען פון בלוט און אורין

די פערהיטונגס=סטאציע איז טעטיג א גאנצען מעת לעת

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

א בעראטונג 3 זל.

לעטשניצע

פאר וועניריש קראנקע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

Poradnia Wenerologiczna

זשעלאנא 2–פיעטריקאווער 47

טעל. 189-33

טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אוונד

וועניריש=קראנקע, מענער=שוועכע און הויט=קראנקהייטען.

אנאליזען פון בלוט און אורין.

פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי דאקטאר

א בעראטונג 3 זל.

1000 אומזיסטע בילעטען אויף שוויץ=בעדער

וועלען פערטיילט ווערען אין דער אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט", פיעטריקאווער 21

ווילענדיג נאכטון דעם ביישפיל פון זייער אונפערגעסליכען פאטער הערש אפענבאך ז"ל האבען די קינדער בעשלאסען ווי ביים לעבען פון זייער פאטער נאכצוטון זיין איידעלען טאט און צו שפענדען

1000 אומזיסטע שוויץ=בעדער אונבעמיטעלטע יודען

אלעמען איז בעוואוסט, ווי שווער ס'קומט אן דעם ארימען יודען צוצוגרייטען דעם יום-טוב פסח, ווי שווער עס קומט אן ביי היינטיגער צייט יעדע קליינינקייט. איינע פון די הויפטזאכען פאר פסח איז אויפצורוימען די שטוב און אליין זיך ברענגען אין ארדנונג, וואס ס'איז וויכטיג און געוואונשען, הן צוליב דער הייליגקייט פון יו"ט און הן צוליב היגיענישע טעמים.

די שוויץ=בעדער קענען גענומען ווערען מאנטאג, דעם 15-טען אפריל ה. י. א גאנצען טאג פון 7 פריה ביז 5 נאכמ.

אין צענטראל=באד זאכאדניא 38

צו דעם צוועק האבען די קינדער איבערגעגעבען אין רשות פון „נייעם פאלקסבלאט" 1000 בילעטען אויף שוויץ-בעדער און די בילעטען ווערען פון פרייטאג, דעם 12-טען ביז מאנטאג, דעם 15=טען אפריל פערטיילט אין דער אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אין די שעה'ן פון 10 א זייגער ביז 3 נאכמיטאג.

בעמערקונג: די בעקומענע בילעטען גילטען נאר מאנטאג, דעם 15 אפריל, אין געגענפאל פערלירען די בילעטען זייער גילטיגקייט.

אראפנעהמענדיג זיך א ביישפיל פון די אייגענטימער פון צענטראל-באד (זאכאדניא 38), וואס האבען געשפענדעט 1000 אומזיסטע שוויץ - בעדער פאר ארימע יודען, האט דער זייף=פאבריקאנט

ה' ה. קאנטאראוויטש זאכאדניא 35

געשפענדעט פון זיין זייט

1000 שטיקלער זייף

פאר די יודען, וואס וועלען דורך אונז בעקומען די אומזיסטע שוויץ-בעדער אין צענטראל=באד.

די 1000 שטיקלעך זייף האט ה' קאנטאראוויטש איבערגעגעבען אין רשות פון די אייגענטימער פון צענטראל-באד און ביים אריינגעהען אין שוויץ-באד, וועט יעדער, וואס וועט האבען אנ'אומזיסטען בילעט, אויך בעקומען א שטיקעל זייף אומזיסט.

פאר'ן איינהאלט און טאן פון די אנאנסן איז דער פערלאג ניט פעראנטווארטליך. די אדמיג. איז קענען בייטאג און פיינאנס

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז – 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען א היים. אויף דער פראווינץ – 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא–1 דאל.

נעקראלאגען–20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קלענע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס מעטערדונג — 10 גר.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט–18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט–24 גר. אין דער זייט שפאלטען		
אין טעקסט–40	60–	4
אונטער טעקסט–12	18–	

מיטער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman